

**Ministerstvo práce a sociálních věcí
odbor sociálních služeb a inspekce sociálních
služeb**

**Věcné podmínky pro realizaci projektů pobytových služeb péče v
rámci Národního plánu obnovy**

Určeno pro: poskytovatele sociálních služeb a jejich zřizovatele

Datum platnosti:

Datum účinnosti:

Vypracoval: Odbor 22

Počet stran: 54

ÚVOD	3
ZÁKLADNÍ VÝCHODISKO - PODPORA NEZÁVISLÉHO ŽIVOTA	3
1. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO DOMOVY SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM (DZR) A DOMOVY PRO SENIORY (STANDARD M1).....	7
1.1. PARAMETRY MTS	7
1.1.1. KAPACITA.....	7
1.1.2. BUDOVA (nemovitost).....	11
1.1.3. VYBAVENÍ DOMÁCNOSTI.....	12
1.1.4. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci).....	13
1.1.5. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ.....	17
1.1.6. ÚKLID	18
1.1.7. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI.....	18
2. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD U DOMOVŮ SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM (DZR) A DOMOVŮ PRO SENIORY (STANDARD M2)	20
2.1. PARAMETRY MTS	20
2.1.1. KAPACITA.....	20
2.1.2. BUDOVA (nemovitost).....	24
2.1.3. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci).....	25
2.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ.....	29
2.1.5. ÚKLID.....	30
2.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI.....	30
3. MINIMÁLNÍ ASISTIVNÍ A ASISTENČNÍ TECHNOLOGIE PRO PROVOZ DZR A DS VZNIKLÝCH Z TOHOTO PROGRAMU	32
4. MINIMÁLNÍ PERSONÁLNÍ STANDARY PRO PROVOZ SLUŽEB (DZR DS) VZNIKLÝCH Z TOHOTO PROGRAMU	33
5. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ (CHB)	34
5.1. PARAMETRY MTS	34
5.1.1. KAPACITA.....	34
5.1.2. BUDOVA (nemovitost).....	35
5.1.3. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci).....	38
5.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ.....	40
5.1.5. ÚKLID.....	41
5.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI.....	41
6. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO DOMOVY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM (DOZP) A TÝDENNÍ STACIONÁŘE (TS)	43
6.1. PARAMETRY MTS	43
6.1.1. KAPACITA.....	43
6.1.2. BUDOVA (nemovitost).....	47
6.1.3. VYBAVENÍ (movité věci) na 1 klienta.....	49
6.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ.....	52
6.1.5. ÚKLID.....	53
6.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI.....	54
7. SLOVNÍČEK POJMŮ A DOPLNĚNÍ	55

ÚVOD

Tyto věcné podmínky se vydávají pro účely realizace projektů v rámci Národního plánu obnovy, oblasti rozvoje infrastruktury sociálních služeb.

Zásadní problém v ČR je nedostatečná kapacita ambulantních, terénních i pobytových sociálních služeb sociálních služeb, což také vedlo k vyšší míře hospitalizací a velkému tlaku na sektor nemocniční péče. Zároveň se projevila personální absence ve zdravotnického personálu i pracovníků v sociálních službách a dalších profesí. Z tohoto důvodu je nutné do budoucna zajistit efektivní nakládání s lidskými zdroji, možnostmi státního rozpočtu a nastavit vhodnou proporcionalitu s dodržáním zásad péče v rámci principu nezávislého života, svobody volby o své péči a individualizovaný přístup. To je i předmětem tohoto dokumentu, který v souladu s věcným zaměřením výzvy, primárně nastavuje materiálně technické podmínky pro obnovu a zkvalitnění materiálně technické základny stávajících sociálních služeb, přičemž časový rámec plnění a realizace projektu jsou stanoveny výzvou. Tento materiál upravuje podmínky, které je nutné dodržet jak při rekonstrukci stávajících objektů, kde se poskytují sociální služby, tak i pro vznik nových vhodných objektů. Materiálně technické a provozní charakteristiky jsou provázány s kritérii sociálních služeb komunitního charakteru a vychází z myšlenky, že být sociálně začleněn, znamená být i součástí komunity. Tato kritéria stanovují parametry vnitřního uspořádání sociálních služeb komunitního charakteru a vytváří předpoklady pro naplňování vize procesu transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb. Cíle, které budou postupně naplňovat tento proces, nesou znaky života v přirozeném prostředí podle vlastní volby, nezávislosti na sociální službě, kterou lze však plně využívat, rozvoje společenských vztahů a rolí s právy a povinnostmi, které jsou běžné pro život každého člověka. Tyto standardy mají komplementární vztah s kritérii sociálních služeb a kritérii transformace a deinstitucionalizace. Kdy podmínky v tomto dokumentu z kritérií vycházejí, nicméně reflektují nedostatečnou kapacitu sociálních služeb poskytovaných v komunitě, kdy zároveň návrh řešení tohoto nedostatku je plně spojen s možností vytvořit vhodné prostředí, kde se propojuje sociální a zdravotní péče do jedné a včetně udržení reálné výše dopadu provozních nákladů na státní rozpočet, což je mimochodem cílem vládou schválené Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025.

ZÁKLADNÍ VÝCHODISKO – PODPORA NEZÁVISLÉHO ŽIVOTA

- Cílem poskytování služeb sociální péče je, pomoci klientům zajistit jejich fyzickou i psychickou soběstačnost, podpořit život v jejich přirozeném prostředí a umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění (dále jen ZSS) i Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, v sobě zakotvují podpůrné aktivity a projevy svobodné vůle, nezbytné pro „nezávislý způsob života“, uplatňování individuálního přístupu a začleňování osob do společnosti. Lze je považovat za základní premisy při naplňování kritérií nezávislého života, spolu se zachováním fyzické a duševní integrity na základě rovnoprávném s ostatními. Osoby se zdravotním postižením musí mít přístup ke službám poskytovaným v domácím prostředí, rezidenčním službám a dalším podpůrným komunitním službám, včetně osobní asistence, která je nezbytná pro nezávislý způsob života, začleňování do společnosti a zabraňuje izolaci nebo segregaci. Komunitní služby a zařízení určená široké

veřejnosti musí být přístupné, a to i osobám se zdravotním postižením, spolu s akceptováním jejich potřeb.

- Ustanovení § 38 ZSS zakotvuje právo na život v co nejméně omezujícím prostředí. Provádí článek 19 CRPD, který zakotvuje právo na nezávislý způsob života a život v komunitě. Sociální služby musí směřovat k co největší samostatnosti klienta v přirozeném prostředí a maximálnímu možnému zapojení klienta do běžného života komunity. Dle nálezu Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 2637/17 ze dne 23. 1. 2018, v ideální situaci plné realizace tohoto práva lidí s postižením by měly být k dispozici sociální služby různého druhu a charakteru, aby si člověk mohl vybrat a užívat ty, které nejvíce vyhovují jeho potřebám a poskytují pomoc a podporu s minimálním omezením. Veřejná moc svými intervencemi (i touto výzvou) musí postupně usilovat o dosažení této ideální situace a činit přiměřené kroky k zajištění co nejširšího spektra co nejméně omezujících sociálních služeb.
- Standardem a východiskem, směrem k podpoře nezávislého života jsou v pobytových službách ke zvýšení úrovně bydlení uživatelů nastaveny parametry pro bydlení v jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích. Z provozního hlediska se domácnosti se řídí podle přání a potřeb klientů v rámci možností poskytovatele, spolu se zachováním standardů kvality poskytování sociálních služeb. Domácnosti v bytových domech jsou pro klienty i jejich návštěvy přístupné z veřejné komunikace nebo na ni navazující přístupové komunikace.
- Zásadní je vnitřní uspořádání a fungování, kdy v praxi to znamená: maximálně dvě lůžka (dle přání klienta nebo jedná-li se o partnerský pár apod.) na pokoji nebo mít možnost volby a zvolit si z pozice klienta, místo, čas a druh stravování, nikoliv podpora centrální jídelny, dále mít možnost, připravit si určité druhy stravy přímo v pokoji s kuchyňským koutem či kuchyňce. Život v pobytových službách sociální péče se tak maximálně snaží přiblížit běžnému životu mimo sociální službu.
- Vedle pobytových sociálních služeb je nutné plně podporovat služby jako osobní asistenci, podporu samostatného bydlení, sociální rehabilitaci, sociálně terapeutické dílny. Jedná se tedy o vytvoření zázemí pro terénní a ambulantní sociální služby, které vhodně doplňují systém péče v přirozeném prostředí.
- Rozvoj nové sociální infrastruktury i je podpora zaměstnanosti v regionech a získání zaměstnání u nezaměstnaných, kteří z důvodu např. věku či péče o blízkého mají problém s nalezením práce
- Bezpečné prostředí: Zajištění bezpečnosti v rámci asistivních technologií, které musí respektovat důstojnost a soukromí klientů, neměly by je zatěžovat, omezovat v pohybu nebo je dostávat do jakýchkoli nepříjemných situací svojí složitostí, měly by se vyvarovat, respektive omezit na minimum, využívání video/akustických prvků, silně směřujících k možné invazi a narušení soukromí uživatele.
- Využití materiálně technického standardu M1 a M2 u DZR a DS se odvíjí od potřeb jednotlivých uživatelů a vhodnosti pro určité cílové skupiny, kdy obecně se dá říct, že M1 je spíše určen pro osoby se zdravotním postižením a tzv. specifické cílové skupiny s vysokou intenzitou potřeby péče. Standard M2 je vhodnější pro osoby závislé na péči z důvodu stáří. Vždy je ale nutné přistupovat k rozhodnutí rekonstruovat či stavět nový objekt v kontextu potřeby daného kraje a cílové skupiny, u které je nedostatek dostupné péče.

- Po celou dobu udržitelnosti je nutné ve všech sociálních službách, jejichž objekty jsou postavené či rekonstruované z NPO je nutné aplikovat princip subsidiarity potřeby péče, tedy při vstupu uživatele do pobytové služby péče posuzovat, jestli jsou již vyčerpané ostatní zdroje péče a je nezbytné poskytnout péči v této formě. Dané posouzení bude součástí dokumentace uživatele.

Nastavení pravidel bezpečnosti pro klienty a pracovníky

• Vytvoření prostředí, které je příznivé pro změnu schopností k fungování v životě

- Klientům budou poskytnuty nezbytné prostředky, umožňující jim vykonávat volbu a kontrolu nad svými životy a činit svobodně všechna rozhodnutí, s tím související.
- Činnosti, které podporují život v přirozeném prostředí, příklad: maximálně dvě lůžka na pokoji, volba režimu dne (časy stravování, místo stravování, umožnění konzumace jídla na pokoji či menších prostorech zařízení), vytvoření menší společenské místnosti.
- Je nutné nastavit systém tak, aby klienta podporoval a odstraňoval bariéry – například možnost jít kdykoliv mimo budovu na procházku, na zahradu, wifi připojení v celém areálu.
- Klient musí mít přístup k dopravě, informacím, komunikaci, osobní asistenci, místu pobytu, každodenním pravidelným zvykům, zaměstnání, vzdělávání, osobním vztahům, ošacení, výživě, hygieně a zdravotní péči, náboženským, kulturním a sexuálním a reprodukčním právům.

• Individuální přístup a posílení identity klientů

- Princip individuálního přístupu ke každému klientovi bez ohledu na jeho rasu, barvu, původ, pohlaví, těhotenství a mateřství, občanskou, rodinnou a profesní situaci, genderovou identitu, sexuální orientaci, jazyk, náboženství, politické a jiné názory, národní, etnický či společenský původ.
- Rozvoj osobní identity a osobnosti klientů: tím, kde žijeme a s kým, co jíme, jakou máme organizaci dne, zda jsme radši uvnitř či venku, máme na stole ubrus či vázu s květinami, jakou posloucháme hudbu
- Individuální volba klienta sociální služby není omezena službou (tj. i místem pobytu), ale zahrnuje všechny aspekty životního uspořádání člověka: denní program a rutinu, stejně jako způsob života a životní styl člověka, pokrýváje soukromé i veřejné sféry každodenního i dlouhodobého rozměru. Nezávislost formou osobní autonomie znamená, že klientovi nebude upřena příležitost volby a kontroly ohledně osobního životního stylu a každodenních aktivit
- **Volba poskytované sociální služby je realizována na základě individuálních požadavků a osobních preferencí osoby, která o sociální službu žádá.**
- **Individuální podpora v sociální službě musí být dostatečně flexibilní na to, aby se sociální služba přizpůsobovala požadavkům klientů a nikoli opačně.**
- **Sociální službu je nezbytné nastavit tak, aby navazovala na zaměstnávání, vzdělávání nebo politické a kulturní participace, podpůrné služby, které klienta posilují a umožňují mu udržovat kontakt s příbuznými a dalšími, dále v oblasti participace v politickém a kulturním životě, v oblasti volnočasových zájmů, aktivit a cestování,**
  - stejně jako v oblasti rekreace, a to podle individuálních potřeb a volby klienta.
- **Poskytování sociální služby klientovi vychází z potřeb, přání a zájmů klienta, jeho nepříznivé sociální situace, jsou zjišťovány jeho zdroje a schopnosti.**
- **Bydlení v sociální službě odpovídá potřebám klienta (typ ubytování, spolubydlící apod.).**

- **Volba způsobu**, stravování klienta záleží pouze na něm, a to i v případě, zda si jídlo objedná a jaké.
- **Klient má volbu, jak bude probíhat jeho běžný den.**
- **Klient se podle svých možností** zapojuje do sebeobslužných denních činností. ○ **Klient se aktivně podílí a účastní** průběhu a realizaci péče za podpory zaměstnanců. ○ **Poskytování sociální služby klientovi je průběžně vyhodnocováno.** ○ **Sociální služba podporuje klienta v samostatnosti**, respektuje očekávání, přání a potřeby.
- **Zaměstnanci poskytovatele jsou metodicky vzděláváni** a vedeni k individuálnímu přístupu ke klientům
- **Sociální služba je organizována tak, aby umožňovala individuální přístup ke každému klientovi**, a to i v počtu zaměstnanců a organizaci služeb/rozpisu služeb. Jsou pravidelně organizovány porady. Je nastaven a realizován systém předávání informací o klientech s cílem individualizace péče a podpory.
- **Sociální služba podporuje začleňování klientů** do komunity (využívání běžných služeb, spirituální a duchovní potřeby apod.).
  - Fungování v rodinném prostředí, které analogicky vytváří podmínky pro rozvoj profesního osobního vztahu ke klientům, kdy se minimalizuje počet klientů na pracovníka a pracovník nepracuje s klienty v celém zařízení, max. se setkává s klienty ve dvou jednotkách (viz. níže + personální standard)
  - Poznámka:
- U druhů sociální služby, kde není rozepsán materiálně technický standard, tak platí to, že v kolaudačním rozhodnutí jako účel stavby musí být uvedeno poskytování sociálních služeb.
- U personálních standardů, které nejsou definovány, platí stávající podmínky a rozhodnutí o registraci, příslušného registrujícího orgánu.

1. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO DOMOVY SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM (DZR) A DOMOVY PRO SENIORY (standard M1)

1.1. PARAMETRY MTS

1.1.1. KAPACITA

Počet klientů

Cílem sociální služby je sociální začlenění klientů do společnosti. Proto musí poskytovatel podřídit materiální a technické podmínky tomuto cíli. Předpokladem k naplnění podmínek nezávislého života klientů je rovněž v tomto směru také provozní i personální zabezpečení, spolu s vytvořením reálných investičních záměrů a kalkulací při potřebnosti výstavby, rekonstrukcí či zázemí pro poskytování sociální služby. U standardu M1 jde o rozdělení kapacity jako na dům bytového charakteru tak, aby byly vytvořeny samostatné bytové jednotky nebo tzv. domácnosti vždy pro maximálně 4 uživatele v jedné domácnosti, kterou tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Maximální kapacita se stanovuje na 18 osob s vyšší mírou podpory a 12 osob s nižší mírou podpory v jedné budově, pod jednou střechou, při kapacitě nad 4 osoby vždy minimálně ve dvou domácnostech. Nesmí se vytvořit vyloučená lokalita ani segregovaná enkláva obývaná klienty sociálních služeb.

Pokoje klientů mohou být také dvoulůžkové, zejména pokud dotčené osoby projeví zájem o společné bydlení. Klient by měl mít možnost volby a zvolit si ze svého pohledu zachování soukromí a intimity pro svoji osobu takovou variantu, jaká je mu nejbližší z hlediska způsobu společného soužití a rozhodnout se v rámci dispozičního vyčlenění kapacit, jaký druh lůžka chce či nechce v daném pokoji sdílet. I v případě oboustranného zájmu dvou klientů, společně sdílet pokoj, je možné na přání a na základě vzájemné dohody klientů, v rámci zachování jejich soukromí a intimity, vizuálně i akusticky oddělit části pokoje (plochy bydlení) způsobem, aby byly výše zmíněné možnosti zachovány.

Kapacita objektu musí být dále rozdělena jako dům bytového charakteru tak, aby byly vytvořeny samostatné bytové jednotky nebo tzv. domácnosti vždy pro maximálně 4 uživatele v jedné domácnosti. Definice domácnosti viz slovníček pojmů.

Počet klientů/lůžek na pokoji

Standardem jsou jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje. Pokoje nesmí být průchozí.

(Za maximální úhradu podle prováděcího právního předpisu dostane klient 2lůžkový pokoj, tzn. 1-2lůžkový pokoj.

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám. Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

Viz čl. 5.2.2.6 normy ČSN 73 4301 Obytné budovy, kde je uvedeno: „Žádná obytná místnost nemá být určena pro spaní více než dvou osob.“. Důležitým zdůvodněním je udržení soukromí pro uživatele.

Velikost pokojů

Úprava pro DZR:

- **jednolůžkový pokoj: min. velikost pokoje pro jednu osobu 12 m². Objem místnosti min. 30 m³.**
TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ČSN 73 4301 Obytné budovy: ložnice s jedním lůžkem min. 12 m². Objem místnosti min. 30 m³.
Přístup k lůžku u TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ze tří stran.
- **dvoulůžkový pokoj: min. velikost pokoje pro dvě osoby 20 m². Objem místnosti min. 50 m³.**
TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ČSN 73 4301 Obytné budovy: ložnice se dvěma lůžky min. 25 m². Objem místnosti min. 50 m³.
Přístup k lůžku u TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ze tří stran.

Dle § 43, odst. 5, Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby: Pokud je předsíní pokoje, musí mít minimální průchozí šířku 900 mm, u pokojů určených k ubytování osob s omezenou schopností pohybu a orientace musí být průchozí šířka předsíně minimálně 1 500 mm a délka minimálně 2 200 mm; nemusí být od pokoje oddělena dveřmi.

Světlá výška pokoje musí být minimálně 2600 mm. V části pokoje se šikmým stropem se do jeho plochy započítává plocha, jejíž světlá výška je nejméně 1600 mm. Plocha pokoje pod šikmým stropem může zaujímat nejvýše 30 % celkové plochy pokoje – viz § 43, Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby

Světlá výška místností musí být alespoň 2600 mm v obytných a pobytových místnostech, 2300 mm v obytných a pobytových místnostech v podkroví; místnosti se zkosenými stropy musí mít tuto světlou výšku nejméně nad polovinou podlahové plochy místnosti – viz § 10 odst. 5 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.

Odůvodnění:

Doporučení k úpravě normy vychází z Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.

Jde o minimální prostory pro kvalitní bydlení a pohyb lidí se sníženou schopností pohybu. Lze předpokládat, že časem se schopnost pohybu může snižovat.

Vybavení domácnosti

Každá domácnost musí umožňovat klientům služby uspokojování základních lidských potřeb na stejném principu, jako v běžné domácnosti.

Domácností domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem je byt, nejméně jednopokojový s kuchyní nebo kuchyňským koutem (mini kuchyní) a vlastní koupelnou (sprcha nebo vana), záchod je buď samostatný, nebo může být v koupelně. Záchod nesmí být přístupný přímo z pobytové místnosti, nebo z obytné místnosti, jde-li o jediný záchod v bytě (§ 10 odst. 6 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby). Minimálním standardem je tedy jednopokojový byt s koupelnou a nejméně kuchyňským koutem. Velikost těchto prostor musí být uzpůsobena individuálním potřebám klientů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR.

Domácnost odráží individualitu svých klientů, a to i s ohledem na ostatní členy domácnosti, obytné prostory mají osobní charakter.

Vybavení odpovídá potřebám klienta a je vybíráno s ohledem na jeho přání a možnosti. Vybavení pro podporu soběstačnosti vychází z potřeb klientů.

Kontrola klienta nad vlastním teritoriem: Klienti mají v případě potřeby možnost zamykání pokoje, skříňek, zásuvek, pro své soukromé věci. Volně se mohou pohybovat ve vnitřních i venkovních prostorech zařízení při dodržení podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví, s přihlédnutím k přípustné míře rizika podle své fyzické i psychické soběstačnosti, za účelem naplňování svých individuálních potřeb.

Odůvodnění:

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 4

Plochy bydlení

(1) Plochy bydlení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro bydlení v kvalitním prostředí, umožňujícím nerušený a bezpečný pobyt a každodenní rekreaci a relaxaci obyvatel, dostupnost veřejných prostranství a občanského vybavení.

§ 6

Plochy občanského vybavení

(1) Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.

*(2) Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. **Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.***

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

Společenské prostory

Místnost zřizovaná pro společné setkávání (klientů navzájem a klientů s návštěvami) musí splňovat

obecné, technické a hygienické normy. Minimální plocha místnosti 18 m² (22 m²). Za tuto místnost lze považovat také běžnou jídelnu pro všechny uživatele za předpokladu, že není v daném okamžiku určena ke svému původnímu účelu Klientům a jejich návštěvám je nutné zajistit celodenní důstojné prostory k sezení. V případě, že dispoziční členění budovy neumožňuje zřízení této místnosti, není nutné tuto zřizovat za účelem společného setkávání klientů. Přirozeným osobním prostorem pro přijímání návštěv je tedy pokoj klienta.

Odůvodnění:

Pro dlouhodobé či trvalé bydlení je pro člověka nezbytné mít prostor pro vlastní soukromí i prostor pro sociální interakce. Je vhodné zvolit takové prostory, které poskytnou příjemné a bezpečné místo pro setkávání klientů navzájem a klientů s lidmi žijícími mimo zařízení. Minimální plochy místností převzaty z normy ČSN 73 4301 Obytné budovy – tabulka 1 Doporučené nejmenší plochy obytných místností v závislosti na velikosti bytu.

Do vnitřních komunikací zabudovat podél stěn vodící madla s ergonomickými úchopovými možnostmi.

Odůvodnění:

Zabudované madla v prostorách chodeb domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem jsou základní pomůckou pro bezpečnost klientů, hlavně pro imobilní uživatele.

Jídlna s prostorem pro přípravu stravy

Prostory pro stravování v menším počtu osob – domácnosti/komunitě (4-6 osob), vybavené kuchyňskou linkou nebo čajovou kuchyňkou, stoly se židlemi.

Odůvodnění:

Uživatel má možnost připravit si kávu, čaj, jídlo atd.

Úložné prostory s prostorem pro úklid

Pro uskladnění materiálu k úklidu, včetně výlevek a případně kompenzačních pomůcek, slouží tyto prostory. Měly by být samostatné a uzamykatelné, vzhledem k uložení chemikálií, dezinfekčních a úklidových prostředků

Pračka

V případě, že je možnost v domácnosti zajistit uživatelskou možnost vyprání a usušení drobného osobního prádla, v takovém případě ji mohou využívat pouze její klienti. V případě, že to umožňuje druh a kapacita pračky, praní jakéhokoliv prádla, včetně povlečení, to nevylučuje.

Ve službě DZR může být vytvořena místnost pro bezpečný pobyt.

V této místnosti bude možnost zklidnění agresivních uživatelů pobytem v této místnosti. Polstrované stěny, plotr 200 mm nad podlahou, výplň na stěně mezi polstrem a podlahou keramickým obkladem, dveře s kukátkem (přehled o celé místnosti), okna zabezpečená bezpečnostní fólií

nebo bezpečnostním kováním se zajištěním okenních rohů speciálním čepem, tlumené osvětlení zapuštěné do stropu, vypínače z venku, možnost puštění zklidňujících zvuků/hudby.

Vybavení pouze postelí (ukotvenou) nebo polstrovanou podlahou a omyvatelnou matrací, sedacími pytlí, antistresovými pytlí a panáky.

Pro používání místnosti musí mít poskytovatel zpracovány přesné postupy a vnitřní pravidla. Použití místnosti může připadat v úvahu jen v kritických situacích a dle znění zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz blíže §89)

Zázemí zdravotní péče

Pokud je zdravotní péče vykonávána vlastními zaměstnanci poskytovatele, je jim k dispozici zázemí včetně vybavení. Vybavení je základní a dostatečné pro práci zdravotnických pracovníků. Zároveň je vytvořeno zázemí pro pracovníky v přímé péči a ostatní zaměstnance, které je nezbytně nutné pro zajištění péče, vedení stanovené dokumentace a provozu dané služby. Tento prostor vizuálně ani prostorově nezasahuje do osobních a společných prostor klientů.

1.1.2. BUDOVA (nemovitost)

Souhlas s užíváním objektu, přizpůsobení budovy pro cílovou skupinu (změnou v účelu užívání stavby)

Kolaudační souhlas a změna v účelu užívání stavby podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a jeho prováděcích právních předpisů.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby (§ 122 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)). Kolaudační souhlas obsahuje mimo jiné i druh, účel stavby a vymezení účelu užívání stavby. Např. druh: bytový dům, účel stavby: domov se zvláštním režimem, vymezení účelu užívání stavby: bydlení pro seniory vyžadující vysokou míru podpory.

Bytový dům je stavbou, ve které více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé bydlení a je k tomuto účelu určena - § 2 písm. a) bod 1. vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Stavební úřad vydá souhlas s užíváním stavby na základě závěrečné kontrolní prohlídky, kde přezkoumá stavbu dle § 122 odst. 3, stavebního zákona.

Související předpisy – např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (§ 15 - § 18) a další související zákony a prováděcí předpisy, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Výjimky jsou možné z obecných požadavků na výstavbu (§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona, pouze z těch ustanovení prováděcího právního předpisu, ze kterých tento předpis povolení výjimky výslovně umožňuje a jen pokud se tím neohrozí bezpečnost, ochrana zdraví a života osob a sousední pozemky nebo stavby. (§ 169 odst. 2 stavebního zákona).

Bezbariérovost

Bezbariérovost je řešena podle vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové používání staveb. (viz blíže – příloha č. 3 vyhlášky). Pokud nelze bezbariérovost zajistit stavební úpravou, musí mít služba k dispozici vhodné kompenzační pomůcky. Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. (viz dále vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra. Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek používaných v daném zařízení, kvůli přesunu klientů upoutaných na lůžko.

Odůvodnění:

Autorský kolektiv. Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením. MPSV, 2012.: „Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. viz vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra dle potřeb cílové skupiny se projektuje i koupelna pro asistovanou koupel, velmi vhodná je vazba na zahradu možnost výjezdu na upravený terén (např. do předzahrádky), výhodou je byt s balkónem, lodžii či terasou odpovídajících rozměrů.“

Dostupnost

Zajistit podmínky (např. auto které odpovídá kapacitně k potřebnému přesunu klientů za účelem individuálního využívání běžně dostupných služeb v komunitě, ke zpřístupnění veřejné dopravy) pro možnost využití veřejných služeb a dostupnost služby i pro běžný společenský kontakt. V případě poskytování služeb lidem s vysokou mírou podpory je vhodné auto s bezbariérovou úpravou.

Odůvodnění:

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 20 odst. 4

§ 23 odst. 1 Obecné požadavky na umístování staveb

§ 24 odst. 2

1.1.3. VYBAVENÍ DOMÁCNOSTI

Každá domácnost musí umožňovat uživatelům služby uspokojování základních lidských potřeb na stejném základě, jako v běžné domácnosti.

Každá domácnost musí zajišťovat svým uživatelům soukromí v jejich pokoji (1 či 2lůžkovém), zázemí při hygieně (na 4 uživatele minimálně 1 oddělené WC a 1 koupelna, možné s dalším WC v rámci domácnosti) a při přípravě a konzumaci jídla (kuchyň a obývací pokoj či obojí v jednom). Velikosti těchto prostor musí být uzpůsobeny potřebám daných uživatelů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR.

Odůvodnění:

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 4

Plochy bydlení

(1) Plochy bydlení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro bydlení v kvalitním prostředí, umožňujícím nerušený a bezpečný pobyt a každodenní rekreaci a relaxaci obyvatel, dostupnost veřejných prostranství a občanského vybavení.

§ 6

Plochy občanského vybavení

(1) Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.

(2) Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. **Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.**

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

1.1.4. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci)

Pokoj

Každý klient musí mít přístup k vybavení umožňující sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a vykonávat aktivity u plochy (např. jíst, psát, číst) vzhledem k jeho schopnostem a možnostem. Tomu také odpovídá lůžková úprava postele, dle jeho mobility a schopnosti, opustit lůžko bez dopomoci.

Postel klasická (pro osoby s těžkým zdravotním postižením nejlépe elektricky polohovatelnou s min. 3 úrovněmi polohování), možnost nastavení celkové výšky postele), matraci antidekubitní, příkrývka, polštář z antialergických materiálů.

Postel musí být pojízdná nebo opatřená evakuačním prostředkem, pokud nejsou k dispozici jiné vhodné evakuační prostředky.

Odůvodnění:

Pro každou osobu musí být zajištěno, že bude evakuována dle předem stanoveného a ověřeného postupu provozovatelem, a to s ohledem na aktuální zdravotní stav.

- U každého lůžka musí být zdroj elektrické energie, celkové osvětlení přijatelné z hlediska zdravotních stavu klientů, u služby DZR (např. klienti s autismem apod.) - velice důkladně vážit výběr nábytku a vybavení, sektorově rozmístit, u lidí s obtížemi s pohybem dostatečný prostor pro pohyb kolem lůžka.

- Stůl nebo stolek k lůžku, lampička, možnost poličky, noční stolek uzamykatelný.
- Židle nebo křeslo, u židlí, stolů apod. pořizovat protiskluzové podložky z hlediska bezpečnosti uživatelů.
- Skříň na ošacení a další osobní věci v pokoji na přání klienta uzamykatelné.
- Uzamykatelný prostor - např. noční stolek s uzamykatelnou zásuvkou pro osobní využití klienta.

Odůvodnění:

Výčet vybavení pokoje je vybraný jako minimální pro celodenní pobyt člověka v místnosti. Jedná se o běžné vybavení, které se pořizuje do domovů se zvláštním režimem či domovů pro seniory. Výběr vybavení musí vyhovovat cílové skupině klientů, jejich individuálním potřebám.

Signalizace

Každý uživatel musí mít zajištěn přístup k signalizaci umožňující přivolat personál zařízení, a to na WC, v koupelně i v domácnosti. Pro lidi s obtížemi s pohybem i v pokoji u lůžka. Definice signalizace viz slovníček pojmů.

Odůvodnění:

Zdravotnická zařízení mají povinné signalizační zařízení. Jedná se o takové situace, kdy si osoby nemohou za personálem zajít. Stejná potřeba je minimálně též u klientů sociálních služeb, kteří si nemohou nebo neumí přivolat pomoc jiným způsobem. Poskytovatel musí být na řešení těchto potřeb připraven ve všech prostorách budovy (pokoj, koupelna, WC, společenská místnost aj.).

Zákon č. 133/1985 Sb., § 8 o požární ochraně upravuje pro oblast sociálních služeb nové povinnosti, vyplývající z tohoto zákona pro zařízení, která poskytují služby sociální péče pobytovou formou, podle zákona o sociálních službách, V části stavby, v níž je služba poskytována, musí být zařízení vybaveno:

a) elektrickou požární signalizací, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení nad 50 osob b) zařízením autonomní detekce a signalizace, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení 50 osob nebo nižší, pokud není vybaveno podle písmene a).

(2) Pokud je ve stavbě provozováno více zařízení sociálních služeb, které poskytují služby sociální péče formou pobytových služeb podle zákona o sociálních službách, a součet ubytovací kapacity těchto zařízení je nad 50 osob, postupuje se podle odstavce 1 písm. a) - výše.

Odůvodnění:

Zdravotnická zařízení mají povinné signalizační zařízení. Jedná se o takové situace, kdy si osoby nemohou za personálem zajít. Stejná potřeba je minimálně též u klientů sociálních služeb, kteří jsou omezeni na pohybu.

Signalizační zařízení by mělo být variabilní podle změny zdravotního stavu nebo potřeb klienta. Včasné zjištění požáru rozhoduje o životech, zdraví a majetku. Každá vteřina prodlení může rozhodovat o životě a smrti. Požár neohrožuje pouze sálavým teplem, ale hlavně jedovatými zplodinami hoření, které se šíří nesrovnatelně rychleji než teplo. Toto opatření je nutné považovat za minimum, co je možné učinit pro rychlé zjištění požáru.

Koupelna

Bezbariérová, uzamykatelná zevnitř, možnost nouzového otevření zvenku a s dveřmi otvíranými ven z koupelny (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice) nebo posuvnými dveřmi.

Varianty:

- a) u pokoje klienta (maximální úhrada za pokoj/den daná Vyhláškou č. 505/2006 Sb.)
- b) koupelna mezi dvěma pokoji
- c) společná koupelna pro domácnost (1 sprcha na max. 4 - osob y)

Alternativou může být i tzv. buňkový systém, tj. koupelna s WC uprostřed mezi dvěma pokoji, WC může být patřičně ohraničené příčkou, aby to nepůsobilo zcela otevřeně, nesoukromě, možnost uzamčení. Dále je možné k již zmíněným osobním koupelnám na pokojích vybudovat také např. jednu centrální koupelnu, včetně vany, kde personál doveze klienta na sprchovém vozíku či lehátku (specializovaná).

Koupelna musí být vždy zevnitř uzamykatelná. Aby se omezila možnost opaření se sprchující osobou vřelou vodou, instalovat baterie s regulačním termostatickým ventilem. V prostoru sprchy na zdi připevnit opěrná madla v místech dosahu klienta, podlaha musí mít protiskluzný povrch.

Doporučením pro službu DZR jsou uzamykatelné skříňky z ukotveného nábytku pro zamezení uživatelům sníst nebo vypít čisticí a hygienické prostředky.

Odůvodnění:

Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a normy pro obytné budovy. Využit normu ČSN 73 4108 Šatny, umývárny a záchody – čl. 3.2.3.3 sprchy; vyhláška č. 398/2009 Sb., příloha č. 3, bod 5. hygienická zařízení – 5.1.12 – 13 sprchové kouty a sprchové boxy.

5.1.12 Sprchové kouty a sprchové boxy musí mít nejmenší půdorysné rozměry 900 mm x 900 mm. Vedle sprchového prostoru musí být volné místo pro odložení vozíku, které musí být oddělitelné od vodního paprsku zástěnou nebo závěsem. Pokud jsou použity posuvné dveře, musí být zasouvací s možností snadného ovládní zvenku i zevnitř s šířkou vstupu nejméně 800 mm.

Výškový rozdíl podlahy a dna sprchového boxu nebo koutu může činit nejvýše 20 mm. Doporučuje se použití nízkých odtokových sifonů nebo vyspádování dle ČSN 73 4108 ve sklonu nejvýše v poměru 1:50 (2,0 %) do odtokového kanálku podél stěny, zakrytého roštem. Podlaha musí mít protiskluzovou úpravu

Sprchové kouty i sprchové boxy musí být vybaveny sklopným sedátkem o rozměrech nejméně 450 mm x 450 mm ve výši 460 mm nad podlahou a v osové vzdálenosti 600 mm od rohu sprchového koutu. Na stěně kolmé k sedátku a v dosahu vzdálenosti maximálně 750 mm od rohu sprchového koutu musí být ruční sprcha s pákovým ovládním.

V dosahu ze sedátka, a to ve výšce 600 až 1200 mm a také v dosahu z podlahy a to nejvýše 150 mm nad podlahou musí být ovladač signálního systému nouzového volání.

5.1.13 V místě ruční sprchy musí být vodorovné a svislé pevné madlo. Vodorovné madlo musí být ve výši 800 mm nad podlahou, nejméně 600 mm dlouhé a umístěno nejvýše 300 mm od rohu sprchového koutu. Svislé madlo musí být dlouhé nejméně 500 mm a umístěno 900 mm od rohu sprchového koutu.

Toaleta

Toaleta (*dále jen WC*) je klientům kdykoliv přístupná a je uzamykatelná zevnitř, s možností nouzového otevření zvenku a s dveřmi otvíranými ven z toalety (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice) nebo posuvnými dveřmi.

Varianty:

- a) pokoj s vlastním WC (součástí koupelny nebo v samostatné místnosti),
- b) dva pokoje se společným WC mezi nimi (součástí koupelny nebo v samostatné místnosti),
- c) společné WC, minimální požadavky – vždy minimálně pro 4 klienty jedno klasické WC, doplněno umyvadlem

Odůvodnění:

Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a normy pro obytné budovy.

Vyhláška č. 398/2009 Sb., příloha č. 3 bod 5 hygienická zařízení – 5.1.2–8

Vyhláška č. 268/2009 Sb., § 44 odst. 3 – „...záchod uspořádaný odděleně pro muže a ženy, s předstínlí a umyvadlem“; a odst. 5–V části ubytovacího zařízení, kde jsou poskytovány stravovací služby a kde je provozována společenská nebo kulturní činnost, musí být samostatná místnost se záchodovou mísou pro veřejnost odděleně pro muže a pro ženy obojí s předstínlí a umyvadlem.

Hygienické potřeby

Sociální zařízení musí být vybaveno zařizovacími předměty pevně spojenými s budovou a prostory pro uložení hygienických potřeb (mýdlo, toaletní papír, či jednorázové ručníky) Hygienické potřeby si hradí klient, hrazení hygienických potřeb poskytovatelem na své náklady to nevylučuje

Odůvodnění:

Hygienické potřeby/ vybavení mají přímou vazbu na bydlení/ubytování.

Lednice

Klienti mohou využívat společnou lednici, kde má každý vymezený prostor odpovídající velikosti. Počet lednic se pak odvíjí od počtu klientů.

Klienti mohou mít navíc lednici v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Kuchyňka – rychlovarná konvice, mikrovlnná trouba, skříň na nádobí, minimálně dvou plotýnkový vaříč a pečící trouba, potravinová skříň

Klienti mají přístup do společné kuchyňky s minimálním vybavením rychlovarnou konvicí, mikrovlnnou troubou (pokud není k dispozici sporák), skříň na nádobí, potravinovou skříň a minimálně dvou plotýnkovým vaříčem a pečící troubou

1.1.5. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ

Telefon

V rámci hlavní činnosti umožnit připojení na telefon.

Je zajištěn přístup klientů k telefonnímu přístroji. Používání mobilních telefonů není vyloučeno a je samozřejmou alternativou jako další možnost komunikace s okolím.

Televize

Poskytovatel zajistí minimálně jednu společnou televizi (ve společenských prostorách). Klienti mohou mít navíc televizi v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

PC – internet

Poskytovatel zajistí minimálně přístup k jednomu počítači s připojením k internetu (ve společenských prostorách) a k volnému využívání mají síť Wi-Fi (je zde možnost internetu v pokojích spolu se zpřístupněním hesla pro všechny kdo tuto síť využívají). Klienti mohou mít navíc PC/NTB v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Další elektro přístroje

Jsou předmětem fakultativní činnosti.

Klienti mohou mít další běžné elektro přístroje, jako např. rádia, holicí strojky, fény, notebooky apod., které jsou v majetku klienta. V takových případech může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad). Není-li možné provést objektivní kalkulaci měsíčního nákladu (např. používání jen občas a nepravidelně, nelze odhadnout náklad spotřebiče, náklad je mizivý apod.), klient žádnou měsíční úhradu za přístroj neplatí.

Odůvodnění:

Výčet věcí obsahuje minimální potřeby člověka při bydlení. Vybavení je formulováno jako „přístup k“ s předpokladem přizpůsobení se okruhu osob a aktuálním klientům, kteří služby využívají. Minimálně je třeba zohlednit rozdíly potřeb klientů pohyblivých a klientů upoutaných na vozík či lůžko. Vychází z dobré praxe poskytovatelů.

Kouření

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být instalovány textilní záclony, závěsy a čalouněné materiály, které jsou odolné proti vznícení a splňují normy nehořlavého materiálu. V ostatních případech se jejich instalace doporučuje.

Odůvodnění:

Jednou z nejčastějších příčin vzniku požárů je nedopalek cigarety, který v daných souvislostech může mít fatální následky.

1.1.6. ÚKLID

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je denně vytřena podlaha a setřen prach a dále v případě objektivní potřeby (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Častější úklid si klient připlácí dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy nebo může být předmětem fakultativní činnosti.

Odůvodnění:

Úklid je součástí základní činnosti sociální služby ubytování. Požadavky na úklid v zařízeních sociální péče jsou definovány § 10 Vyhlášky č. 306/2012 Sb.

Praní, drobné opravy a žehlení

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je poskytování čistého povlečení 1x za 14 dní a dále v případě objektivní potřeby. Touto potřebou se rozumí momentální zvláštní zdravotní indispozice klienta, za kterou se úhrada nevyžaduje (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Za častější výměnu povlečení si klient může individuálně připlácet (dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy). V rámci služby jsou poskytovány drobné opravy ošacení a žehlení.

Odůvodnění:

Praní, drobné opravy a žehlení jsou úkony zahrnované do základní činnosti sociální služby ubytování.

1.1.7. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI

Teplota

Teplota v prostorech pro klienty musí odpovídat doporučeným teplotám, v souladu s vyhláškou. Klient má možnost větrání okny i dveřmi v místnosti dle svých potřeb. Topení může být rovněž regulovatelné klientem v případě, že jsou tyto prostory vytápěny topením, které je opatřeno termoregulačními ventily. V případě systému centrálního vytápění nebo využití klimatizační jednotky má klient možnost a právo, požádat pečující personál o nastavení teploty nebo prostřednictvím ovladače tuto teplotu samostatně regulovat.

Osluněná okna musí být vybavena tak, aby bylo možno zastínit okna proti přímému slunečnímu svitu (např. žaluzie, závěsy, rolety, folie apod.).

Doporučení pro sociální služby: minimální teplota v pokoji i ostatních místnostech (prostoru pro klienty) je v teplém období 24 stupňů (- 2 stupně) a v chladném 22 (- 2 stupně). Za chladný den se považuje den, kdy nejnižší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty nižší než - 15 stupňů a za teplý, kdy je teplota vyšší než 30 stupňů.

Odůvodnění:

Doporučení pro teploty upravuje vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb.

Voda

Klienti mají možnost stálého využívání teplé a studené vody dle potřeb.

Odůvodnění:

Klient musí mít možnost přístupu k pitné vodě a provedení osobní hygieny kdykoliv.

Odběr elektřiny klientem

Klient má k dispozici odběr minimálně z 1 elektrické zásuvky. Možnosti odběru pro vlastní elektrické spotřebiče v jednotlivých službách je nutné řešit vnitřními pravidly poskytovatele.

2. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD U DOMOVŮ SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM (DZR) A DOMOVŮ PRO SENIORY (standard M2)

2.1. PARAMETRY MTS

2.1.1. KAPACITA

Počet klientů/lůžek na pokoji

Cílem sociální služby je sociální začlenění klientů do společnosti. Proto musí poskytovatel podřídit materiální a technické podmínky tomuto cíli.

Primárně jde rovněž u standardu M2 o naplnění kritérií a požadavků principu „nezávislého způsobu života“ - základním východiskem je přiblížit život v pobytových službách sociální péče běžnému životu mimo sociální službu, formou komunitního bydlení a co nejvíce bez omezení a přiblížení přirozenému způsobu života.

Standardem jsou jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje. Pokoje klientů mají být jednolůžkové, dvoulůžkové v případě požadavku o společné bydlení obou dotčených osob. Poměr jednolůžkových pokojů a dvoulůžkových ke kapacitě by měl být max. 30% kapacity dvoulůžkových pokojů, aby prioritou bylo především zachování pocitu soukromí a možnost, uspořádat si prostředí dle své identity, přání a zájmů, životního stylu i každodenních aktivit

Pokoje

nesmí být průchozí. Děti nesmějí sdílet pokoj s dospělým klientem, nepojí-li je rodinná vazba. Za maximální úhradu podle prováděcího právního předpisu dostane klient maximálně dvoulůžkový pokoj, tzn. 1–2lůžkový pokoj – dle aktuálně platné vyhlášky č. 505/2006 Sb.

Klient by měl mít možnost volby a zvolit si ze svého pohledu zachování soukromí a intimity pro svoji osobu takovou variantu, jaká je mu nejbližší z hlediska způsobu společného soužití a rozhodnout se v rámci dispozičního vyčlenění kapacit, jaký druh lůžka chce či nechce v daném pokoji sdílet. I v případě oboustranného zájmu dvou klientů, společně sdílet pokoj, je možné na přání a na základě vzájemné dohody klientů, v rámci zachování jejich soukromí a intimity, vizuálně i akusticky oddělit části pokoje (plochy bydlení) způsobem, aby byly výše zmíněné možnosti zachovány.

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám. Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

Viz čl. 5.2.2.6 normy ČSN 73 4301 Obytné budovy, kde je uvedeno: „Žádná obytná místnost nemá být určena pro spaní více než dvou osob.“. Důležitým zdůvodněním je udržení soukromí pro uživatele.

Velikost pokojů

Úprava pro DZR a DS:

- **jednolůžkový pokoj: min. velikost pokoje pro jednu osobu 12 m². Objem místnosti min. 30 m³.**

TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ČSN 73 4301 Obytné budovy: ložnice s jedním lůžkem min. 12 m². Objem místnosti min. 30 m³.

Přístup k lůžku u TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ze tří stran.

- **dvoulůžkový pokoj: min. velikost pokoje pro dvě osoby 20 m². Objem místnosti min. 50 m³.** TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ČSN 73 4301 Obytné budovy: ložnice se dvěma lůžky min. 25 m². Objem místnosti min. 50 m³.

Přístup k lůžku u TPPO (těžce pohybově postižené osoby) ze tří stran.

Dle § 43, odst. 5, Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby: Pokud je předsíň pokoje, musí mít minimální průchozí šířku 900 mm, u pokojů určených k ubytování osob s omezenou schopností pohybu a orientace musí být průchozí šířka předsíně minimálně 1 500 mm a délka minimálně 2 200 mm; nemusí být od pokoje oddělena dveřmi.

Světlá výška pokoje musí být minimálně 2600 mm. V části pokoje se šikmým stropem se do jeho plochy započítává plocha, jejíž světlá výška je nejméně 1600 mm. Plocha pokoje pod šikmým stropem může

zaujímat nejvýše 30 % celkové plochy pokoje – viz § 43, Vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby

Světlá výška místností musí být alespoň 2600 mm v obytných a pobytových místnostech, 2300 mm v obytných a pobytových místnostech v podkroví; místnosti se zkosenými stropy musí mít tuto světlou výšku nejméně nad polovinou podlahové plochy místnosti – viz § 10 odst. 5 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.

Vybavení

Každý pokoj musí umožňovat klientům služby uspokojování základních lidských potřeb na stejném principu, jako v běžné domácnosti.

Toaleta je buď samostatná, nebo může být v koupelně. Minimálním standardem je tedy pokoj se samostatnou koupelnou a toaletou. Velikost těchto prostor musí být uzpůsobena individuálním potřebám klientů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR. Pokoj má osobní charakter. Vybavení odpovídá potřebám klienta a je vybíráno s ohledem na jeho přání a možnosti. Vybavení pro podporu soběstačnosti vychází z potřeb klientů.

Kontrola klienta nad vlastním teritoriem: Klienti mají v případě potřeby možnost zamykání pokoje, skříněk, zásuvek, pro své soukromé věci. Volně se mohou pohybovat ve vnitřních i venkovních prostorech zařízení při dodržení podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví, s přihlédnutím k přípustné míře rizika podle své fyzické i psychické soběstačnosti, za účelem naplňování svých individuálních potřeb.

Odůvodnění:

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 4

Plochy bydlení

(1) Plochy bydlení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro bydlení v kvalitním prostředí, umožňujícím nerušený a bezpečný pobyt a každodenní rekreaci a relaxaci obyvatel, **dostupnost veřejných prostranství a občanského vybavení.**

§ 6

Plochy občanského vybavení

(1) Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.

(2) Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. **Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.**

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

Společenské prostory

Místnost zřizovaná pro společné setkávání (klientů navzájem a klientů s návštěvami) musí splňovat obecné, technické a hygienické normy. Minimální plocha místnosti 18 m² (22 m²). Za tuto místnost lze považovat také běžnou jídelnu pro všechny uživatele za předpokladu, že není v daném okamžiku určena ke svému původnímu účelu. Klientům a jejich návštěvám je nutné zajistit celodenní důstojné prostory k sezení. V případě, že dispoziční členění budovy neumožňuje zřízení této místnosti, není nutné tuto zřizovat za účelem společného setkávání klientů. Přirozeným osobním prostorem pro přijímání návštěv je tedy pokoj klienta.

Odůvodnění:

Pro dlouhodobé či trvalé bydlení je pro člověka nezbytné mít prostor pro vlastní soukromí i prostor pro sociální interakce. Je vhodné zvolit takové prostory, které poskytnou příjemné a bezpečné místo pro setkávání klientů navzájem a klientů s lidmi žijícími mimo zařízení. Minimální plochy místnosti převzaty z normy ČSN 73 4301 Obytné budovy – tabulka 1 Doporučené nejmenší plochy obytných místností v závislosti na velikosti bytu.

Do vnitřních komunikací zabudovat podél stěn vodící madla s ergonomickými úchopovými možnostmi.

Odůvodnění:

Zabudované madla v prostorách chodeb domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem jsou základní pomůckou pro bezpečnost klientů, hlavně pro imobilní uživatele.

Jídelna s prostorem pro přípravu stravy

Prostory pro stravování spíše v menším počtu, 4-6 osob, vybavené kuchyňskou linkou nebo čajovou kuchyňkou, stoly se židlemi.

Odůvodnění:

Uživatel má možnost připravit si kávu, čaj, jídlo atd.

Úložné prostory s prostorem pro úklid

Pro uskladnění materiálu k úklidu, včetně výlevek a případně kompenzačních pomůcek, slouží tyto prostory. Měly by být samostatné a uzamykatelné, vzhledem k uložení chemikálií, dezinfekčních a úklidových prostředků.

Ve službě DZR může být vytvořena místnost pro bezpečný pobyt.

V této místnosti bude možnost zklidnění agresivních klientů pobytem v této místnosti. Polstrované stěny, polstr 200 mm nad podlahou, výplň na stěně mezi polstrem a podlahou keramickým obkladem, dveře s kukátkem (přehled o celé místnosti), okna zabezpečená bezpečnostní fólií, nebo bezpečnostním kováním se zajištěním okenních rohů speciálním čepem, tlumené osvětlení zapuštěné do stropu, vypínače z venku, možnost puštění zklidňujících zvuků/hudby.

Vybavení pouze postelí (ukotvenou) nebo polstrovanou podlahou a omyvatelnou matrací, sedacími pytlí, antistresovými pytlí a panáky.

Pro používání místnosti musí mít poskytovatel zpracovány přesné postupy a vnitřní pravidla. Použití místnosti může připadat v úvahu jen v kritických situacích a dle znění zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz blíže §89)

Zázemí zdravotní péče

Pokud je zdravotní péče vykonávána vlastními zaměstnanci poskytovatele, je jim k dispozici zázemí včetně vybavení. Vybavení je základní a dostatečné pro práci zdravotnických pracovníků. Zároveň je vytvořeno zázemí pro pracovníky v přímé péči a ostatní zaměstnance, které je nezbytně nutné pro zajištění péče, vedení stanovené dokumentace a provozu dané služby. Tento prostor vizuálně ani prostorově nezasahuje do osobních a společných prostor klientů.

2.1.2. BUDOVA (nemovitost)

Souhlas s užíváním objektu, přizpůsobení budovy pro cílovou skupinu (změnou v účelu užívání stavby)

Kolaudační souhlas a změna v účelu užívání stavby podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a jeho prováděcích právních předpisů.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby (§ 122 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Kolaudační souhlas obsahuje mimo jiné i druh, účel stavby a vymezení účelu užívání stavby. Např. druh: bytový dům, účel stavby: domov se zvláštním režimem, vymezení účelu užívání stavby: bydlení pro seniory vyžadující vysokou míru podpory.

Bytový dům je stavbou, ve které více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé bydlení a je k tomuto účelu určena - § 2 písm. a) bod 1. vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. Stavební úřad vydá souhlas s užíváním stavby na základě závěrečné kontrolní prohlídky, kde přezkoumá stavbu dle § 122 odst. 3, stavebního zákona.

Související předpisy – např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (§ 15 - § 18) a další související zákony a prováděcí předpisy, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Výjimky jsou možné z obecných požadavků na výstavbu (§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona, pouze z těch ustanovení prováděcího právního předpisu, ze kterých tento předpis povolení výjimky výslovně umožňuje a jen pokud se tím neohrozí bezpečnost, ochrana zdraví a života osob a sousední pozemky nebo stavby. (§ 169 odst. 2 stavebního zákona).

Bezbariérovost

Bezbariérovost podle vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové používání staveb. (blíže – příloha č. 3 vyhlášky)

Pokud nelze bezbariérovost zajistit stavební úpravou, musí mít služba k dispozici vhodné kompenzační pomůcky. Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. (viz dále vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra. Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek používaných v daném zařízení, kvůli přesunu klientů upoutaných na lůžko.

Odůvodnění:

Autorský kolektiv. *Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením*. MPSV, 2012.: „Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. viz vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra dle potřeb cílové skupiny se projektuje i koupelna pro asistovanou koupel, velmi vhodná je vazba na zahradu možnost výjezdu na upravený terén (např. do předzahradky), výhodou je byt s balkónem, lodžii či terasou odpovídajících rozměrů.“

Dostupnost

Zajistit podmínky (např. auto, které odpovídá kapacitně k potřebnému přesunu klientů za účelem individuálního využívání běžně dostupných služeb v komunitě, ke zpřístupnění veřejné dopravy) pro možnost využití veřejných služeb a dostupnost služby i pro běžný společenský kontakt. V případě poskytování služeb lidem s vysokou mírou podpory je vhodné auto s bezbariérovou úpravou.

Odůvodnění:

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společností aj.).

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 20 odst. 4

§ 23 odst. 1 Obecné požadavky na umístování staveb

§ 24 odst. 2

2.1.3. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci)

Pokoj

Každý klient musí mít v pokoji přístup k vybavení umožňující sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a vykonávat aktivity u plochy (např. jíst, psát, číst) vzhledem k jeho schopnostem a možnostem. Tomu také odpovídá lůžková úprava postele, dle jeho mobility a schopnosti, opustit lůžko bez pomoci.

Postel klasická (pro osoby s těžkým zdravotním postižením nejlépe elektricky polohovatelnou s min. 3 úrovněmi polohování), možnost nastavení celkové výšky postele),

Postel musí být pojízdná nebo opatřená evakuačním prostředkem, pokud nejsou k dispozici jiné vhodné evakuační prostředky. Vybavení musí vyhovovat cílové skupině klientů a jejich individuálním potřebám. To platí i ve vztahu k využití vhodných evakuačních prostředků i požadavkům na pojízdnost lůžka

Odůvodnění:

Pro každou osobu musí být zajištěno, že bude evakuována dle předem stanoveného a ověřeného postupu provozovatelem, a to s ohledem na aktuální zdravotní stav.

- U každého lůžka musí být zdroj elektrické energie, celkové osvětlení přijatelné z hlediska zdravotních stavu klientů, u služby DZR (např. klienti s autismem apod.) i DS – velice důkladně vážit výběr nábytku a vybavení, sektorově rozmístit, u lidí s obtížemi s pohybem dostatečný prostor pro pohyb kolem lůžka.
- Stůl nebo stolek k lůžku, lampička, možnost poličky, noční stolek uzamykatelný. ○ Židle nebo křeslo, u židlí, stolů apod. pořizovat protiskluzové podložky z hlediska bezpečnosti klientů.
- Skříň na ošacení a další osobní věci v pokoji na přání klienta uzamykatelné. ○ Uzamykatelný prostor - např. noční stolek s uzamykatelnou zásuvkou pro osobní využití klienta.

Odůvodnění:

Výčet vybavení pokoje je vybrán jako minimální pro celodenní pobyt člověka v místnosti. Jedná se o běžné vybavení, které se pořizuje do domovů se zvláštním režimem či domovů pro seniory. Výběr vybavení musí vyhovovat cílové skupině klientů, jejich individuálním potřebám.

Signalizace

Každý uživatel musí mít zajištěn přístup k signalizaci umožňující přivolat personál zařízení, a to na WC v koupelně a v domácnosti. Pro lidi s obtížemi s pohybem i v pokoji u lůžka. Definice signalizace viz slovníček pojmů.

Odůvodnění:

Zdravotnická zařízení mají povinné signalizační zařízení. Jedná se o takové situace, kdy si osoby nemohou za personálem zajít. Stejná potřeba je minimálně též u klientů sociálních služeb, kteří si nemohou nebo neumí přivolat pomoc jiným způsobem. Poskytovatel musí být na řešení těchto potřeb připraven ve všech prostorách budovy (pokoj, koupelna, WC, společenská místnost aj.).

Signalizační zařízení by mělo být variabilní podle změny zdravotního stavu nebo potřeb klienta. Včasné zjištění požáru rozhoduje o životech, zdraví a majetku. Každá vteřina prodlení může rozhodovat o životě a smrti. Požár neohrožuje pouze sálavým teplem, ale hlavně jedovatými zplodinami hoření, které se šíří nesrovnatelně rychleji než teplo. Toto opatření je nutné považovat za minimum, co je možné učinit pro rychlé zjištění požáru.

Zákon č. 133/1985 Sb., § 8 o požární ochraně upravuje pro oblast sociálních služeb nové povinnosti, vyplývající z tohoto zákona pro zařízení, která poskytují služby sociální péče pobytovou formou, podle zákona o sociálních službách. V části stavby, v níž je služba poskytována, musí být zařízení vybaveno:

a) elektrickou požární signalizací, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení nad 50 osob **b) zařízením autonomní detekce a signalizace**, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení 50 osob nebo nižší, pokud není vybaveno podle písmene a).

(2) Pokud je ve stavbě provozováno více zařízení sociálních služeb, které poskytují služby sociální péče formou pobytových služeb podle zákona o sociálních službách, a součet ubytovací kapacity těchto zařízení je nad 50 osob, postupuje se podle odstavce 1 písm. a).

Koupelna

Bezbariérová, uzamykatelná zevnitř, možnost nouzového otevření zvenku a s dveřmi otvíranými ven z koupelny (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice) nebo posuvnými dveřmi. Koupelna je umístěna u pokoje klienta.

Dále je možné k již zmíněným osobním koupelnám pro pokoj vybudovat také např. jednu centrální koupelnu, včetně vany, kde personál doveze klienta na sprchovém vozíku či lehátku (specializovaná). Koupelna musí být vždy zevnitř uzamykatelná. Aby se omezila možnost opaření se sprchující osobou vřelou vodou, instalovat baterie s regulačním termostatickým ventilem. V prostoru sprchy na zdi připevnit opěrná madla v místech dosahu klienta, podlaha musí mít protiskluzný povrch. Doporučením pro službu DZR a DS jsou uzamykatelné skříňky z ukotveného nábytku pro zamezení klientům sníst nebo vypít čistící a hygienické prostředky.

Odůvodnění:

Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a normy pro obytné budovy. Využít normu ČSN 73 4108 Šatny, umývárny a záchody – čl. 3.2.3.3 sprchy; vyhláška č. 398/2009 Sb., příloha č. 3, bod 5. hygienická zařízení – 5.1.12 – 13 sprchové kouty a sprchové boxy.

5.1.12 Sprchové kouty a sprchové boxy musí mít nejmenší půdorysné rozměry 900 mm x 900 mm. Vedle sprchového prostoru musí být volné místo pro odložení vozíku, které musí být oddělitelné od vodního paprsku zástěnou nebo závěsem. Pokud jsou použity posuvné dveře, musí být zasouvací s možností snadného ovládní zvenku i zevnitř s šířkou vstupu nejméně 800 mm.

Výškový rozdíl podlahy a dna sprchového boxu nebo koutu může činit nejvýše 20 mm. Doporučuje se použití nízkých odtokových sifonů nebo vypádování dle ČSN 73 4108 ve sklonu nejvýše v poměru 1:50 (2,0 %) do odtokového kanálku podél stěny, zakrytého roštem. Podlaha musí mít protiskluzovou úpravu

Sprchové kouty i sprchové boxy musí být vybaveny sklopným sedátkem o rozměrech nejméně 450 mm x 450 mm ve výši 460 mm nad podlahou a v osově vzdálenosti 600 mm od rohu sprchového koutu. Na stěně kolmé k sedátku a v dosahové vzdálenosti maximálně 750 mm od rohu sprchového koutu musí být ruční sprcha s pákovým ovládním. Alternativou může být mobilní koupací židle.

V dosahu ze sedátka, a to ve výšce 600 až 1200 mm a také v dosahu z podlahy a to nejvýše 150 mm nad podlahou musí být ovladač signalizačního systému nouzového volání.

5.1.13 V místě ruční sprchy musí být vodorovné a svislé pevné madlo. Vodorovné madlo musí být ve výši 800 mm nad podlahou, nejméně 600 mm dlouhé a umístěno nejvýše 300 mm od rohu sprchového koutu. Svislé madlo musí být dlouhé nejméně 500 mm a umístěno 900 mm od rohu sprchového koutu.

Toaleta

Toaleta (*dále jen WC*) je klientům kdykoliv přístupná a je uzamykatelná zevnitř, s možností nouzového otevření zvenku a s dveřmi otvíranými ven z toalety (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice) nebo posuvnými dveřmi.

Toaleta je navázána na pokoj, a to jako součást koupelny nebo je v samostatné místnosti. Přístup je vždy situován z chodby nebo předsíně.

Odůvodnění:

Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a normy pro obytné budovy. Vyhláška č. 398/2009 Sb., příloha č. 3 bod 5 hygienická zařízení – 5.1.2–

8

Vyhláška č. 268/2009 Sb., § 44 odst. 3 – „...záchod uspořádaný odděleně pro muže a ženy, s předsíní a umyvadlem“; a odst. 5–V části ubytovacího zařízení, kde jsou poskytovány stravovací služby a kde je provozována společenská nebo kulturní činnost, musí být samostatná místnost se záchodovou mísou pro veřejnost odděleně pro muže a pro ženy obojí s předsíní a umyvadlem.

Hygienické potřeby

Sociální zařízení musí být vybaveno zařizovacími předměty pevně spojenými s budovou a prostory pro uložení hygienických potřeb (mýdlo, toaletní papír, či jednorázové ručníky) Hygienické potřeby si hradí klient, hrazení hygienických potřeb poskytovatelem na své náklady to nevylučuje

Odůvodnění:

Hygienické potřeby/ vybavení mají přímou vazbu na bydlení/ubytování.

Lednice

Klienti mohou využívat společnou lednici, kde má každý vymezený prostor odpovídající velikosti. Počet lednic se pak odvíjí od počtu klientů.

Klienti mohou mít navíc lednici v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Kuchyňka – rychlovarná konvice, mikrovlnná trouba, skříň na nádobí, minimálně dvou plotýnkový vaříč a pečící trouba, potravinová skříň

Klienti mají přístup do společné kuchyňky s minimálním vybavením rychlovarnou konvicí, mikrovlnnou troubou (pokud není k dispozici sporák), skříň na nádobí, potravinovou skříň a minimálně dvou plotýnkovým vaříčem a pečící troubou

2.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ

Telefon

V rámci hlavní činnosti umožnit připojení na telefon.

Je zajištěn přístup klientů k telefonnímu přístroji. Používání mobilních telefonů není vyloučeno a je samozřejmě alternativou jako další možnost komunikace s okolím.

Televize

Poskytovatel zajistí minimálně jednu společnou televizi (ve společenských prostorách). Klienti mohou mít navíc televizi v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

PC – internet

Poskytovatel zajistí minimálně přístup k jednomu počítači s připojením k internetu (ve společenských prostorách) a k volnému využívání májí síť Wi-Fi (je tedy možnost internetu v pokojích spolu se zpřístupněním hesla pro všechny kdo tuto síť využívají). Klienti mohou mít navíc PC/NTB v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Další elektro přístroje

Jsou předmětem fakultativní činnosti.

Klienti mohou mít další běžné elektro přístroje, jako např. rádia, holicí strojky, fény, notebooky apod., které jsou v majetku klienta. V takových případech může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad). Není-li možné provést objektivní kalkulaci měsíčního nákladu (např. používání jen občas a nepravidelně, nelze odhadnout náklad spotřebiče, náklad je mizivý apod.), klient žádnou měsíční úhradu za přístroj neplatí.

Odůvodnění:

Výčet věcí obsahuje minimální potřeby člověka při bydlení. Vybavení je formulováno jako „přístup k“ s předpokladem přizpůsobení se okruhu osob a aktuálním klientům, kteří služby využívají. Minimálně je třeba zohlednit rozdíl potřeb klientů pohyblivých a klientů upoutaných na vozík či lůžko. Vychází z dobré praxe poskytovatelů.

Kouření

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být instalovány textilní záclony, závěsy a čalouněné materiály, které jsou odolné proti vznícení a splňují normy nehořlavého materiálu. V ostatních

případech se jejich instalace doporučuje.

Odůvodnění:

Jednou z nejčastějších příčin vzniku požárů je nedopalek cigarety, který v daných souvislostech může mít fatální následky.

2.1.5. ÚKLID

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je denně vytřena podlaha a setřen prach a dále v případě objektivní potřeby (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Častější úklid si klient připlácí dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy nebo může být předmětem fakultativní činnosti.

Odůvodnění:

Úklid je součástí základní činnosti sociální služby ubytování. Požadavky na úklid v zařízeních sociální péče jsou definovány § 10 Vyhlášky č. 306/2012 Sb.

Praní, drobné opravy a žehlení

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je poskytování čistého povlečení 1x za 14 dní a dále v případě objektivní potřeby. Touto potřebou se rozumí momentální zvláštní zdravotní indispozice klienta, za kterou se úhrada nevyžaduje (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Za častější výměnu povlečení si klient může připlácet (dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy). V rámci služby jsou poskytovány drobné opravy ošacení a žehlení.

Odůvodnění:

Praní, drobné opravy a žehlení jsou úkony zahrnované do základní činnosti sociální služby ubytování.

2.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI

Teplota

Teplota v prostorech pro klienty musí odpovídat doporučeným teplotám, v souladu s vyhláškou. Klient má možnost větrání okny i dveřmi v místnosti dle svých potřeb. Topení může být rovněž regulovatelné klientem v případě, že jsou tyto prostory vytápěny topením, které je opatřeno termoregulačními ventily. V případě systému centrálního vytápění nebo využití klimatizační jednotky má klient možnost a právo, požádat pečující personál o nastavení teploty nebo prostřednictvím ovladače tuto teplotu samostatně regulovat.

Osluněná okna musí být vybavena tak, aby bylo možno zastínit okna proti přímému slunečnímu svitu (např. žaluzie, závěsy, rolety, folie apod.).

Doporučení pro sociální služby: minimální teplota v pokojích i ostatních místnostech (prostoru pro klienty) je v teplém období 24 stupňů (- 2 stupně) a v chladném 22 (- 2 stupně). Za chladný den se

považuje den, kdy nejnižší teplota

venkovního vzduchu dosáhla hodnoty nižší než – 15 stupňů a za teplý, kdy je teplota vyšší než 30 stupňů.

Odůvodnění:

Doporučení pro teploty upravuje vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb.

Voda

Klienti mají možnost stálého využívání teplé a studené vody dle potřeb.

Odůvodnění:

Klient musí mít možnost přístupu k pitné vodě a provedení osobní hygieny kdykoliv.

Odběr elektřiny klientem

Klient má k dispozici odběr minimálně z 1 elektrické zásuvky. Možnosti odběru pro vlastní elektrické spotřebiče v jednotlivých službách je nutné řešit vnitřními pravidly poskytovatele.

3. MINIMÁLNÍ ASISTIVNÍ A ASISTENČNÍ TECHNOLOGIE PRO PROVOZ DZR A DS VZNIKLYCH Z TOHOTO PROGRAMU

Nedílnou součástí k poskytování kvalitní sociální služby je využívání moderních prvků = asistivních technologií, níže jsou uvedeny prvky AT, které je potřebné a žádoucí finančně podporovat u DZR a DS pro rozvoj těchto služeb.

Prvky AT Vysvětlení účelu Využití pro DZR a DS		
Lůžkový senzor	Indikace pohybů na lůžku	Povinné/

Senzor IoT	Indikace „změny stavu předmětu“ používaného uživatelem	Doporučené
Panik tlačítko	Stacionární tlačítko k přivolání pomoci	Doporučené
Spínací aktor 230V	Vzdálené spínání proudových obvodů	Doporučené
Senzor PIR	Indikace pohybu	Doporučené
Magnetický kontakt	Detekce „otevřeno/zavřeno/sklopeno...“	Doporučené
Telemedicínský „set“: - Váha - Tlak/Tep - SPO2 - Glykémie	Bezdrátový přenos měřených hodnot s cílením na neinvazivní technologie	Doporučené
Tablet, tabletový stůl	min. 1 tablet/tabletový stůl na 10 klientů. SH/HW musí být uzpůsoben cílové skupině klientů, tak aby jej mohli ovládat. Tablet/tabletový stůl musí mít možnost připojení na internet skrze Wi-Fi	Doporučené

**4. MINIMÁLNÍ PERSONÁLNÍ STANDARY PRO PROVOZ SLUŽEB (DZR DS)
VZNIKLÝCH Z TOHOTO PROGRAMU**

Personální standard Domovu se zvláštním režimem a Domovů pro seniory				
Kapacita celková	Úvazků PSS	Úvazků SP	Úvazků zdravotního personálu	Celkem úvazků
120	60,07	3,24	7,20	70,51
110	55,06	2,97	6,60	64,63
100	50,06	2,70	6,00	58,76
90	45,05	2,43	5,40	52,88
80	40,05	2,16	4,80	47,01
70	35,04	1,89	4,20	41,13
60	30,03	1,62	3,60	35,25
50	25,03	1,35	3,00	29,38
40	20,03	1,08	2,40	23,51
30	16,00	0,90	2,00	18,90
20	11,00	0,60	1,33	12,93
18	9,00	0,54	1,20	10,74
12	7,00	0,36	0,80	8,16
9	7,00	0,27	0,60	7,87

5. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ (CHB)

5.1. PARAMETRY MTS

5.1.1. KAPACITA

Počet klientů

Cílem sociální služby chráněné bydlení je sociální začlenění klientů do společnosti. Proto musí poskytovatel podřídit materiální a technické podmínky tomuto cíli.

Chráněné bydlení je pobytovou sociální službou poskytovanou jako **bydlení v bytě**, nejde o společné ubytování. Prioritou a předpokladem je inkluzivní bydlení, zejména v rozptýlené formě v běžné zástavbě bytových domů, např. byt nebo několik bytů v bytovém domě obývaném běžnými domácnostmi. Alternativou je bydlení v rodinném domě nebo v malém bytovém domě stavebně přizpůsobeném cílové skupině obyvatel. Požadavkem je maximální počet 12 klientů v jedné budově. Tento rodinný dům nebo bytový dům musí být v běžné bytové nebo smíšené zástavbě obývané běžnými domácnostmi, nesmí být v bezprostřední blízkosti podobného domu nebo jiného zařízení sociálních služeb. Varianta vybudování domů v bezprostřední blízkosti je možná pouze za předpokladu, nepřekročení stanovené kapacity 12 osob ve službách komunitního charakteru. Dále za dodržení podmínek, že jiný bytový či rodinný dům s maximálně 12 užiteli se může nacházet ve stejné, případně navazující či přetínající ulici, avšak musí být vzdálen nejméně 250 m vzdušnou čarou od zmíněného objektu s případným upřesněním docházkové vzdálenosti .....Nesmí se vytvořit však vyloučená lokalita ani segregovaná enkláva obývaná klienty sociálních služeb.

Domácnosti klientů mohou být max. čtyřčlenné (individuální domácnosti), a to pouze v případě zájmu o společné bydlení všech dotčených osob. Ve společné domácnosti je možnost individuálního hospodaření. Nejpřirozenějším prostorem pro soukromí je prostor pokoje klienta a přirozeným místem pro setkávání klientů navzájem a klientů s návštěvami je kromě pokojů klientů též obývací pokoj.

Odůvodnění:

Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče:

- Domácnost obsahuje základní prvky samostatné ekonomické jednotky.
- Život ve skupinové domácnosti nese znaky instituce přesto, že je proti velkokapacitním domovům evidentně humanizovaný. Skupinová domácnost proto ještě není a nemůže být chráněným bydlením.
- Přítomnost pracovníků v chráněném bydlení není trvalá za předpokladu pružného reagování na potřeby klientů.
- Poskytovatel klade důraz na rodinné a ostatní osobní vztahy mezi klienty.

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území:

Bytový dům je stavbou pro bydlení, ve kterém více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé bydlení a je k tomuto účelu určena (§ 2, písm. a, bod. 1).

Rodinný dům je stavbou pro bydlení, ve kterém více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé rodinné bydlení a je k tomuto účelu určena; rodinný dům může mít nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní podlaží a jedno podzemní podlaží a podkroví (§ 2, písm. a, bod. 2).

Počet klientů/lůžek v pokoji

Standardem jsou jednolůžkové pokoje. Dvoulůžkové pokoje jsou přípustné pouze na žádost dvojice klientů, např. manželů, sourozenců, příbuzných, přátel; ale jen do té doby, dokud nepožádá některý z nich o samostatný jednolůžkový pokoj. Pokoje nesmí být průchozí. Děti nesmějí sdílet pokoj s dospělým klientem, nepojí-li je rodinná vazba.

Za maximální úhradu podle prováděcího právního předpisu dostane klient maximálně 2lůžkový pokoj, tzn. 1–2lůžkový pokoj.

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám. Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

Viz bod 5.2.2.6 normy ČSN 73 4301, kde je uvedeno: „Žádná obytná místnost nemá být určena pro spaní více než dvou osob.“ Důležitým důvodem je udržení soukromí pro klienty.

Velikost pokojů

Úprava pro chráněné bydlení:

- jednolůžkový pokoj: min. 8 m², pro TPPO (těžce pohybově postižené osoby) min. 12 m²
- dvoulůžkový pokoj: min. 14 m², pro TPPO min. 18 m²

Návrh není v rozporu se stavebními normami (např. ČSN 73 4301), je to jen upřesnění, resp. zpřísnění pro specifikum pobytových služeb sociální péče.

Světlá výška místností musí být alespoň 2600 mm v obytných a pobytových místnostech (v rodinných domech nejméně 2500 mm), 2300 mm v obytných a pobytových místnostech v podkroví; místnosti se zkosenými stropy musí mít tuto světlou výšku nejméně nad polovinou podlahové plochy místnosti (viz § 10, odst. 5 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby).

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám, každý člověk soukromí potřebuje! Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

5.1.2. BUDOVA (nemovitost)

Souhlas s užíváním objektu, přizpůsobení budovy pro cílovou skupinu (změnou v účelu užívání stavby)

Pro užívání stavby je nutný kolaudační souhlas, resp. změna v účelu užívání stavby podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a jeho prováděcích právních předpisů.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby (§ 122, odst. 3, zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)). Kolaudační souhlas obsahuje mimo jiné i druh, účel stavby a vymezení účelu užívání stavby. Např. druh: rodinný dům, účel stavby: bydlení, vymezení účelu užívání stavby: chráněné bydlení.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas na základě závěrečné kontrolní prohlídky, kde přezkoumá stavbu dle § 122 odst. 3, stavebního zákona.

Související předpisy – např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (§ 15 – § 18) a další související zákony a prováděcí předpisy, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Výjimky jsou možné z obecných požadavků na výstavbu (§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona pouze z těch ustanovení prováděcího právního předpisu, ze kterých tento předpis povolení výjimky výslovně umožňuje a jen pokud se tím neohrozí bezpečnost, ochrana zdraví a života osob a sousední pozemky nebo stavby (§ 169 odst. 2 stavebního zákona).

Odůvodnění:

Dosavadní právní úprava pro zdravotnická zařízení nevyhovuje, uvádí menší počet metrů čtverečních na osobu.

Viz také vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 92 ze dne 15. března 2012 o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče.

Bezbariérovost

Pravidla bezbariérovosti se řídí vyhláškou č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové používání staveb. (blíže – příloha č. 3 vyhlášky)

V případě alternativy bydlení v rodinném domě nebo v malém bytovém domě stavebně přizpůsobeném cílové skupině obyvatel, je vhodné bezbariérovost přizpůsobit v celém objektu – bezbariérové vstupy v celém objektu, tzn. výtah, propojky chodeb, výstupy na zahradu, prostor přizpůsoben pro běžné využití atd.

Pokud nelze bezbariérovost zajistit stavební úpravou, musí mít služba k dispozici vhodné kompenzační pomůcky. Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. (viz dále vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra. Doporučení pro sociální služby chráněného bydlení v případě přítomnosti imobilních klientů: Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek používaných v daném zařízení, kvůli přesunu klientů upoutaných na lůžko.

Odůvodnění:

Autorský kolektiv. Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením. MPSV, 2012.: „Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. viz vyhlášku č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra dle potřeb cílové skupiny se

36

projektuje i koupelna pro asistovanou koupel, velmi vhodná je vazba na zahradu možnost výjezdu na upravený terén (např. do předzahrádky), výhodou je byt s balkónem, lodžii či terasou odpovídajících rozměrů.“

Dostupnost

Poskytovatel musí vytvořit podmínky pro dostupnost služby, pro využití veřejných služeb klienty i pro jejich běžný společenský kontakt, zejména udržování pozitivních vztahů s rodinou a ostatními obyvateli obce (např. zpřístupnění veřejné dopravy, možnost dopravy autem jako fakultativní činnost).

Odůvodnění:

*Vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území
§ 20 odst. 4: Stavební pozemek [§ 2 odst. 1 písm. b) stavebního zákona]
§ 23 odst. 1 Obecné požadavky na umístování staveb
§ 24 odst. 2*

Vybavení domácnosti

Každá domácnost musí umožňovat klientům služby uspokojování základních lidských potřeb na stejném principu, jako v běžné domácnosti.

Domácností chráněného bydlení je byt, nejméně jednopokojový s kuchyní nebo kuchyňským koutem (mini kuchyní) a vlastní koupelnou (sprcha nebo vana), WC je buď samostatný, nebo může být v koupelně. WC nesmí být přístupný přímo z pobytové místnosti, nebo z obytné místnosti, jde-li o jediný záchod v bytě (§ 10 odst. 6 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby).

Minimálním standardem je tedy jednopokojový byt s koupelnou a nejméně kuchyňským koutem. Velikost těchto prostor musí být uzpůsobena individuálním potřebám klientů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR.

Domácnost odráží individualitu svých klientů, a to i s ohledem na ostatní členy domácnosti, obytné prostory mají osobní charakter.

Vybavení odpovídá potřebám klienta a je vybíráno s ohledem na jeho přání a možnosti. Vybavení pro podporu soběstačnosti vychází z potřeb klientů.

Kontrola klienta nad vlastním teritoriem: Klienti disponují klíčem od pokoje, bytu, domu, mají možnost zamykat si skříňky nebo zásuvky pro své soukromé věci.

Odůvodnění:

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 4

Plochy bydlení

(1) Plochy bydlení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro bydlení v kvalitním prostředí, umožňujícím nerušený a bezpečný pobyt a každodenní rekreaci a relaxaci obyvatel, dostupnost veřejných prostranství a občanského vybavení.

§ 6

Plochy občanského vybavení

(1) Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.

(2) Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro

vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. **Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.**

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

5.1.3. PŘÍSTUP K VYBAVENÍ (movité věci)

Pokoj

Byt (obytný pokoj) obsahuje vybavení umožňující sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a dělat aktivity u plochy (např. jíst, psát, číst) vzhledem ke schopnostem a možnostem klienta.

- Postel, přikrývka, polštář

Tomu také odpovídá lůžková úprava postele, dle jeho mobility a schopnosti, opustit lůžko bez dopomoci.

Odůvodnění:

Pro každou osobu musí být zajištěno, že bude evakuována, a to s ohledem na aktuální zdravotní stav. Zdravotní stav klienta se v průběhu pobytu mění, ale postel má stále stejnou. Výběr vybavení musí vyhovovat cílové skupině klientů a jejich individuálním potřebám. To platí i ve vztahu k využití vhodných evakuačních prostředků i požadavkům na pojízdnost lůžka.

V případě zdravotních potřeb klienta je nutno volit nábytek speciální (židle, postel, pro osoby s těžkým zdravotním postižením nejlépe elektricky polohovatelnou).

Odůvodnění:

Výčet vybavení pokoje je vybrán jako minimální pro celodenní pobyt člověka v místnosti.

Koupelna

Koupelna musí být vždy uzamykatelná. Pračka je součástí základního vybavení a musí být umístěna a instalována takovým způsobem, aby k ní byl umožněn volný přístup ve vhodném prostoru bytu s bezpečným připojením. V prostoru sprchy, vany, je nutno na zdi připevnit opěrná madla, podlaha musí mít protiskluzný povrch.

Dveře se otevírají ven z koupelny a mají možnost nouzového otevření zvenku (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice).

Odůvodnění:

Vychází z hygienických požadavků technických norem pro obytné budovy ČSN 73 4301, vyhlášky č.

Toaleta

Toaleta je uvnitř bytu. Může být umístěna v koupelně. Dveře se otevírají ven, jsou uzamykatelné a mají možnost nouzového otevření zvenku (zabránění možné blokaci dveří v případě náhlé zdravotní indispozice). Přípustná je i varianta posuvných dveří.

Hygienické potřeby si hradí klient, hrazení hygienických potřeb poskytovatelem na své náklady to nevyklučuje.

Odůvodnění:

Jedná se o bydlení, tedy není důvod k odděleným toaletám

Vychází z hygienických požadavků (pozn.: technických) norem pro obytné budovy ČSN 73 4301 a ČSN 73 4108

Vyhláška č. 398/2009 Sb., příloha č. 3, bod 5 hygienická zařízení – 5.1.2–8

Lednice

Klienti si mohou vybavit svůj byt lednicí dle svých potřeb, jako nadstandardní vybavení (např. lednice s mrazákem). Standardní vybavení lednicí od poskytovatele to nevyklučuje.

Kuchyňka – rychlovarná konvice, mikrovlnná trouba, skříň na nádobí, minimálně dvou plotýnkový vaříč a pečící trouba, potravinová skříň

Klienti mají přístup do společné kuchyňky s minimálním vybavením rychlovarnou konvicí, mikrovlnou troubou (pokud není k dispozici sporák), skříň na nádobí, potravinovou skříň a minimálně dvou plotýnkovým vaříčem a pečící troubou

Odůvodnění:

Výčet věcí obsahuje minimální potřeby člověka při bydlení. Vybavení je formulováno jako „přístup k“ s předpokladem přizpůsobení se okruhu osob a aktuálním klientům, kteří služby využívají. Minimálně je třeba zohlednit rozdíl potřeb klientů pobyblivých a klientů upoutaných na vozík či lůžko.

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být instalovány textilní záclony, závěsy a čalouněné materiály vyhovující z hlediska zápalnosti. V ostatních případech se jejich instalace doporučuje.

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být umístěny popelníky, které budou vyhovovat uživateli a jeho omezením tak, aby nedopalek cigarety nemohl způsobit požár.

Odůvodnění:

Jednou z nejčastějších příčin vzniku požárů je nedopalek cigarety, který v daných souvislostech může mít fatální následky.

5.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ

Telefon

V rámci hlavní činnosti umožnit připojení na telefon. Je zajištěn přístup klientů k telefonnímu přístroji. Používání mobilních telefonů není vyloučeno a je samozřejmou alternativou jako další možnost komunikace s okolím.

Televizní a rozhlasový přijímač

Klient si může vybavit svůj byt televizním či rozhlasovým přístrojem.

PC – internet

Klient má buď svůj počítač s připojením na internet (na vlastní náklady), anebo má možnost použití internetu v souladu se standardy kvality např. ve veřejné knihovně. Poskytovatel umožní použití počítače a připojení k internetu jako fakultativní činnost. Klienti mohou mít navíc PC/NTB v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Kouření

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být instalovány textilní záclony, závěsy a čalouněné materiály, které jsou odolné proti vznícení a splňují normy nehořlavého materiálu. V ostatních případech se jejich instalace doporučuje.

Hasicí přístroj

V bytě, nebo jeho nejbližším okolí musí být dostupný hasicí přístroj.

Odůvodnění:

Zařízení jsou určena pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace, a tudíž se jedná o objekty s činností se zvýšeným požárním nebezpečím a ty dle § 2 Vyhlášky č. 246/2001 Sb. musí být vybaveny věcnými prostředky požární ochrany.

5.1.5. ÚKLID

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je v návaznosti na potřeby a schopnosti klienta jednou denně vytřena podlaha a setřen prach a dále v případě objektivní potřeby.

Odůvodnění:

Úklid je součástí základní činnosti sociální služby. Požadavky na úklid v zařízeních sociální péče jsou definovány § 10 odst. 1 Vyhlášky č. 306/2012 Sb. a mají se provádět denně na vlhko, v případě potřeby i častěji. Může řešit i klient.

Praní, drobné opravy a žehlení

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je poskytování čistého povlečení 1x za 14 dní a dále v případě objektivní potřeby (v návaznosti na potřeby a schopnosti klienta).

Poskytovatel zajišťuje jako základní činnost drobné opravy ošacení a žehlení.

Odůvodnění:

Praní, drobné opravy a žehlení jsou úkony zahrnované do základní činnosti sociální služby ubytování.

5.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI

Teplota

Teplota v prostorech pro klienty musí odpovídat doporučeným teplotám, v souladu s vyhláškou. Klient má možnost větrání okny i dveřmi v místnosti dle svých potřeb. Topení může být rovněž regulovatelné klientem v případě, že jsou tyto prostory vytápěny topením, které je opatřeno termoregulačními ventily. V případě systému centrálního vytápění nebo využití klimatizační jednotky má klient možnost a právo prostřednictvím ovladače tuto teplotu samostatně regulovat.

Osluněná okna musí být vybavena tak, aby bylo možno zastínit okna proti přímému slunečnímu svitu (např. žaluzie, závěsy, rolety, folie apod.).

Doporučení pro sociální služby: minimální teplota v pokoji i ostatních místnostech (prostoru pro klienty) v teplém období 24 stupňů (–2 stupně) a v chladném 22 (–2 stupně). Za chladný den se považuje den, kdy nejnižší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty nižší než –15 stupňů a za teplý, kdy je teplota vyšší než 30 stupňů.

Odůvodnění:

Doporučení pro teploty upravuje vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb.

Denní větrání a osvětlení

Dostatečné větrání venkovním vzduchem, viz § 11 vyhlášky č. 268/2009 Sb.

Oslunění, viz § 13 vyhlášky č. 268/2009 Sb.

Voda

Klienti mají možnost stálého využívání teplé a studené vody dle jejich potřeb.

Odůvodnění:

Klient musí mít možnost přístupu k pitné vodě a provedení osobní hygieny kdykoliv.

Odběr elektřiny klientem

V běžné zástavbě má každý byt běžnou elektroinstalaci a svůj elektroměr.

Klient má k dispozici odběr minimálně z 1 elektrické zásuvky (platí pro stávající služby).

Odůvodnění:

Možností odběru pro vlastní elektrické spotřebiče v jednotlivých službách je nutné řešit vnitřními pravidly poskytovatele.

6. MATERIÁLNĚ TECHNICKÝ STANDARD (MTS) PRO DOMOVY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM (DOZP) A TÝDENNÍ STACIONÁŘE (TS)

6.1. PARAMETRY MTS

6.1.1. KAPACITA

Počet klientů

Cílem sociální služby je sociální začlenění klientů do společnosti. Proto musí poskytovatel podřídit materiální a technické podmínky tomuto cíli.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením a týdenní stacionáře jsou pobytové sociální služby poskytované jako **bydlení v bytě**, nejde o společné ubytování. Prioritou a předpokladem je inkluzivní bydlení, zejména v rozptýlené formě v běžné zástavbě bytových domů, např. byt nebo několik bytů v bytovém domě obývaném běžnými domácnostmi.

Alternativou je bydlení v rodinném domě nebo v malém bytovém domě stavebně přizpůsobeném cílové skupině obyvatel. Požadavkem je maximální počet 12 klientů v jedné budově s nižší mírou podpory, v případě vysoké míry podpory je max. 18 klientů.

Varianta vybudování domů v bezprostřední blízkosti je možná pouze za předpokladu, nepřekročení stanovené kapacity 12 osob ve službách komunitního charakteru. Dále za dodržení podmínek, že jiný bytový či rodinný dům s maximálně 12 uživateli se může nacházet ve stejné, případně navazující či přetínající ulici, avšak musí být vzdálen nejméně 250 m vzdušnou čarou od zmíněného objektu s případným upřesněním docházkové vzdálenosti. Nesmí se vytvořit však vyloučená lokalita ani segregovaná enkláva obývaná klienty sociálních služeb.

Pokoje klientů mohou být nejvýš dvoulůžkové, a to pouze v případě zájmu o společné bydlení obou dotčených osob. Ve společné domácnosti je možnost individuálního hospodaření.

Kapacita objektu musí být dále rozdělena jako dům bytového charakteru tak, aby byly vytvořeny samostatné bytové jednotky nebo tzv. domácnosti vždy pro maximálně 4 uživatele v jedné domácnosti. Definice domácnosti viz slovníček pojmů.

Odůvodnění:

Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče:

- *Domácnost obsahuje základní prvky samostatné ekonomické jednotky.*
- *Život ve skupinové domácnosti nese znaky instituce přesto, že je proti velkokapacitním domovům evidentně humanizovaný*
- *Poskytovatel klade důraz na rodinné a ostatní osobní vztahy mezi klienty.*

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území:

Bytový dům je stavbou pro bydlení, ve kterém více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé bydlení a je k tomuto účelu určena (§ 2, písm. a, odst. 1). Rodinný dům je stavbou pro bydlení, ve kterém více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé rodinné bydlení a je k tomuto účelu určena; rodinný dům může mít nejvýše tři samostatné byty, nejvýše dvě nadzemní podlaží a jedno podzemní podlaží a podkroví (§ 2, písm. a, odst. 2).

Počet klientů/lůžek v pokoji

Standardem jsou jednolůžkové a dvoulůžkové pokoje. Pokoje nesmí být průchozí. Nezletilé osoby nesmějí sdílet pokoj s dospělým klientem, nepojí-li je rodinná vazba.

Klient by měl mít možnost volby a zvolit si ze svého pohledu zachování soukromí a intimity pro svoji osobu takovou variantu, jaká je mu nejbližší z hlediska způsobu společného soužití a rozhodnout se v rámci dispozičního vyčlenění kapacit, jaký druh lůžka chce či nechce v daném pokoji sdílet. I v případě oboustranného zájmu dvou klientů, společně sdílet pokoj, je možné na přání a na základě vzájemné dohody klientů, v rámci zachování jejich soukromí a intimity, vizuálně i akusticky oddělit části pokoje (plochy bydlení) způsobem, aby byly výše zmíněné možnosti zachovány.

Pro nezletilé osoby je bydlení koncipováno jako „dětská domácnost“. Tyto osoby žijí odděleně v bytě či domácnosti s veškerým standardním příslušenstvím, které nesdílí společně s dospělým, nepojí-li je rodinná vazba. Bydlení v dětské domácnosti musí splňovat především hygienické normy, specifické potřeby nezletilých osob a všechny ostatní podmínky a standardy stanovené pro DOZP a TS. pečující personál o tyto osoby, disponuje dostatečnou kvalifikací a dovednostmi v oblasti výchovy a vzdělávání pro tuto oblast.

Vybavení domácnosti

Vybavení pokoje musí umožňovat těmto nezletilým klientům služby, uspokojovat základních lidské potřeby na stejném principu jako v běžné domácnosti a splňovat podmínky pro důstojný a bezpečný život těchto osob vyrůstajících mimo rodinu.

Každá domácnost musí zajišťovat svým uživatelům soukromí v jejich pokoji (1 či 2lůžkovém), zázemí při hygieně (na 4 uživatele minimálně 1 oddělené WC a 1 koupelna, vhodné s dalším WC v rámci domácnosti) a při přípravě a konzumaci jídla (kuchyň a obývací pokoj či obojí v jednom). Velikosti těchto prostor musí být uzpůsobeny potřebám daných uživatelů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR. Pokoje i samostatný vchod musejí být uzamykatelné a klienti mají k dispozici svůj klíč, včetně klíče od zařízení.

Domácnost odráží individualitu svých klientů, a to i s ohledem na ostatní členy domácnosti, obytné prostory mají osobní charakter.

Vybavení odpovídá potřebám klienta a je vybíráno s ohledem na jeho přání a možnosti. Vybavení pro podporu soběstačnosti vychází z potřeb klientů.

Kontrola klienta nad vlastním teritoriem: Klienti mají v případě potřeby možnost zamykání pokoje, skříňek, zásuvek, pro své soukromé věci, volně se mohou pohybovat ve vnitřních i venkovních prostorech

zařízení při dodržení podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví, s přihlédnutím k přípustné míře rizika podle své fyzické i psychické soběstačnosti, za účelem naplňování svých individuálních potřeb.

Nezletilí klienti mají zajištěno vzdělávání v programech školách v co nejbližší místní dostupnosti, v návaznosti na občanskou i dopravní infrastrukturu.

Za maximální úhradu podle prováděcího právního předpisu dostane klient maximálně 2lůžkový pokoj, tzn. 1–2lůžkový pokoj.

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám. Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

Viz bod 5.2.2.6 normy ČSN 73 4301, kde je uvedeno: „Žádná obytná místnost nemá být určena pro spaní více než dvou osob.“. Důležitým důvodem je udržení soukromí pro klienty.

Velikost pokojů

Úprava pro domovy pro osoby se zdravotním postižením a týdenní stacionáře:

- **jednolůžkový pokoj: min. 8 m², pro TPPO (těžce pohybově postižené osoby) min. 12 m²**
- **dvoulůžkový pokoj: min. 14 m², pro TPPO min. 18 m²**

Návrh není v rozporu se stavebními normami (např. ČSN 73 4301), je to jen upřesnění, resp. zpřísnění pro specifikum pobytových služeb sociální péče.

Světlá výška místností musí být alespoň 2600 mm v obytných a pobytových místnostech (v rodinných domech nejméně 2500 mm), 2300 mm v obytných a pobytových místnostech v podkroví; místnosti se zkosenými stropy musí mít tuto světlou výšku nejméně nad polovinou podlahové plochy místnosti (viz § 10, odst. 5 vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby).

Odůvodnění:

Soukromí patří k základním lidským potřebám, každý člověk soukromí potřebuje! Pro uplatnění sociálních kontaktů, setkávání s jinými lidmi, slouží společné, společenské prostory.

Společenské prostory

Místnost zřizovaná pro společné setkávání (klientů navzájem a klientů s návštěvami) musí splňovat obecné, technické a hygienické normy. Minimální plocha místnosti 18 m² (22 m²). Za tuto místnost lze považovat také běžnou jídelnu pro všechny uživatele za předpokladu, že není v daném okamžiku určena ke svému původnímu účelu. Klientům a jejich návštěvám je nutné zajistit celodenní důstojné prostory k sezení. V případě, že dispoziční členění budovy neumožňuje zřízení této místnosti, není nutné tuto zřizovat za účelem společného setkávání klientů. Přirozeným osobním prostorem pro přijímání návštěv je tedy pokoj klienta.

Místnost pro společné setkávání (klientů navzájem a klientů s návštěvami) splňující obecné technické a hygienické normy. Touto místností je myšlen také obývací pokoj v bytě (domácnosti klientů). Může být spojen s kuchyňským a jídelním koutem.

Odůvodnění:

Pro dlouhodobé či trvalé bydlení je pro člověka nezbytné mít prostor pro vlastní soukromí i prostor pro sociální interakce. Je vhodné zvolit takové prostory, které poskytnou příjemné a bezpečné místo pro setkávání klientů navzájem a klientů s lidmi žijícími mimo zařízení.

Nejpřirozenějším prostorem pro soukromí je pokoj klienta v domácnosti, který je jen jeho. Stejně tak pokoj je prostor pro přijímání návštěv klienta, které nemají být rušeny. Běžným prostorem pro setkávání lidí z domácnosti je obývací pokoj, případně jakékoli veřejně dostupné místo určené pro sociální interakci (restaurace, kavárny, návazné sociální služby apod.)

V takovémto uspořádání domácností není již vhodné mít zvláštní „společenskou“ nebo „návštěvní“ místnost v domě navíc.

Jídelna s prostorem pro přípravu stravy

Prostory pro stravování v menším počtu osob – domácnosti/komunitě (4-6 osob), vybavené kuchyňskou linkou nebo čajovou kuchyňkou, stoly se židlemi.

Odůvodnění:

Uživatel má možnost připravit si kávu, čaj, jídlo atd.

Úložné prostory s prostorem pro úklid

Pro uskladnění kompenzačních pomůcek atd. Výlevka a materiál k úklidu.

Pračka

V případě domácnosti zajistit uživatelskou možnost vyprání a usušení drobného prádla, v takovém případě ji mohou využívat pouze její. Klienti. V případě, že to umožňuje druh a kapacita pračky, praní jakéhokoliv prádla, včetně povlečení, to nevyklučuje.

Zázemí zdravotní péče

Pokud je zdravotní péče vykonávána vlastními zaměstnanci poskytovatele, je jim k dispozici zázemí včetně vybavení. Vybavení je základní a dostatečné pro práci zdravotnických pracovníků... Zároveň je vytvořeno zázemí pro pracovníky v přímé péči a ostatní zaměstnance, které je nezbytně nutné pro zajištění péče, vedení stanovené dokumentace a provozu dané služby. Tento prostor vizuálně ani prostorově nezasahuje do osobních a společných prostor klientů.

6.1.2. BUDOVA (nemovitost)

Souhlas s užíváním objektu, přizpůsobení budovy pro cílovou skupinu (změnou v účelu užívání stavby)

Pro užívání stavby je nutný kolaudační souhlas, resp. změna v účelu užívání stavby podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a jeho prováděcích právních předpisů.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby (§ 122, odst. 3, stavebního zákona). Kolaudační souhlas obsahuje mimo jiné i druh, účel stavby a vymezení účelu užívání stavby. Např. druh: rodinný dům, účel stavby: bydlení, vymezení účelu užívání stavby: Domov pro osoby se zdravotním postižením.

Stavební úřad vydá kolaudační souhlas na základě závěrečné kontrolní prohlídky, kde přezkoumá stavbu dle § 122 odst. 3, stavebního zákona.

Související předpisy – např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (§ 15 – § 18) a další související zákony a prováděcí předpisy, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Výjimky jsou možné z obecných požadavků na výstavbu (§ 2 odst. 2 písm. e) stavebního zákona pouze z těch ustanovení prováděcího právního předpisu, ze kterých tento předpis povolení výjimky výslovně umožňuje a jen pokud se tím neohrozí bezpečnost, ochrana zdraví a života osob a sousední pozemky nebo stavby (§ 169 odst. 2 stavebního zákona).

Odůvodnění:

Dosavadní právní úprava pro zdravotnická zařízení nevyhovuje, uvádí menší počet metrů čtverečních na osobu.

Viz také vyhlášku č. 92/2012 Sb. o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče.

Bezbariérovost

Pravidla bezbariérovosti se řídí vyhláškou č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové používání staveb. (blíže – příloha č. 3 vyhlášky)

Ve službě DOZP jsou všechny prostory domácností, objektu a jeho okolí bezbariérově upraveny pro umožnění pohybu lidem s vysokou mírou podpory. Ve službě TS jen v případě, že poskytuje služby lidem s vysokou mírou podpory. Pokud nelze bezbariérovost zajistit stavební úpravou, musí mít služba k dispozici vhodné kompenzační pomůcky.

Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. (viz dále vyhláška č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra. Velikost vnitřních dveří musí být větší než šířka lůžek používaných v daném zařízení, kvůli přesunu klientů upoutaných na lůžko.

„V případě alternativy bydlení v rodinném domě nebo v malém bytovém domě stavebně přizpůsobeném cílové skupině obyvatel, je vhodné bezbariérovost přizpůsobit v celém objektu – bezbariérové vstupy v celém objektu, tzn. výtah, propojky chodeb, výstupy na zahradu, prostor přizpůsoben pro běžné využití atd.“

Odůvodnění:

Autorský kolektiv. *Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením*. MPSV, 2012.: „Lidé s těžkým pohybovým postižením potřebují bezbariérové prostředí (přístup bez výškových rozdílů, dostatečné průjezdy, dostatečné hygienické zázemí a manipulační plochy apod. viz vyhlášku č. 398/2009 Sb.), doporučují se přízemní objekty či byty do prvního patra dle potřeb cílové skupiny se projektuje i koupelna pro asistovanou koupel, velmi vhodná je vazba na zahradu možnost výjezdu na upravený terén (např. do předzahrádky), výhodou je byt s balkónem, lodžii či terasou odpovídajících rozměrů.“

Dostupnost

Zajistit podmínky (např. auto které odpovídá kapacitně k potřebnému přesunu klientů za účelem individuálního využívání běžně dostupných služeb v komunitě, ke zpřístupnění veřejné dopravy) pro možnost využití veřejných služeb a dostupnost služby i pro běžný společenský kontakt. V případě poskytování služeb lidem s vysokou mírou podpory je vhodné auto s bezbariérovou úpravou.

Odůvodnění:

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

§ 4

Plochy bydlení

(1) Plochy bydlení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro bydlení v kvalitním prostředí, umožňujícím nerušený a bezpečný pobyt a každodenní rekreaci a relaxaci obyvatel, dostupnost veřejných prostranství a občanského vybavení.

§ 6

Plochy občanského vybavení

(1) Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.

*(2) Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. **Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.***

Listina základních práv a svobod, Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením (viz článek 9 Přístupnost, čl. 19 Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti aj.).

Vybavení domácnosti

Vybavení pokojů musí umožňovat klientům služby uspokojovat základních lidské potřeby na stejném principu jako v běžné domácnosti.

Každá domácnost musí zajišťovat svým uživatelům soukromí v jejich pokoji (1 či 2lůžkovém), zázemí při hygieně (na 4 uživatelů minimálně 1 oddělené WC a 1 koupelna, vhodné s dalším WC v rámci domácnosti) a při přípravě a konzumaci jídla (kuchyň a obývací pokoj či obojí v jednom). Velikosti těchto prostor musí být uzpůsobeny potřebám daných uživatelů a odpovídat zákonným i podzákonným předpisům ČR. Pokoje musejí být uzamykatelné a klienti mají k dispozici klíč.

Domácnost odráží individualitu svých klientů, a to i s ohledem na ostatní členy domácnosti, obytné prostory mají osobní charakter.

Vybavení odpovídá potřebám klienta a je vybíráno s ohledem na jeho přání a možnosti. Vybavení pro podporu soběstačnosti vychází z potřeb klientů.

Kontrola klienta nad vlastním teritoriem: Klienti mají v případě potřeby možnost zamykání pokojů, skříňek, zásuvek, pro své soukromé věci, volně se mohou pohybovat ve vnitřních i venkovních prostorech zařízení při dodržení podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví, s přihlédnutím k přípustné míře rizika podle své fyzické i psychické soběstačnosti, za účelem naplňování svých individuálních potřeb.

6.1.3. VYBAVENÍ (movité věci) na 1 klienta

Pokoj

Vybavení umožňující vzhledem ke schopnostem a možnostem uživatele sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a uskutečňovat osobní aktivity u plochy (např. jíst, psát, číst).

Postel (pro osoby s těžkým zdravotním postižením) polohovací, zdvihací, elektricky nebo manuálně výškově nastavitelná, s kolečky a brzdou, vč. ergonomické, příp. antidekubitní matrace. Příkrývka, polštář. Ve službě TS u lidí nevyžadujících vysokou míru podpory a bez obtíží s pohybem postel klasická, příkrývka, polštář.

- U každého lůžka musí být zdroj elektrické energie, celkové osvětlení přijatelné z hlediska zdravotních stavu klientů.
- Stůl, konferenční stůl nebo stůl k lůžku, lampička, možnost poličky, noční stůl na přání klienta uzamykatelný.
- Židle nebo křeslo.
- Skříň na ošacení a další osobní věci v pokoji na přání klienta uzamykatelné.

Odůvodnění:

Výčet vybavení pokojů je vybrán jako minimální pro celodenní pobyt člověka v místnosti.

Signalizace

Přístroj umožňující přivolat personál zařízení (pokoj, koupelna, záchod, společenská místnost) v případě osob, které si nemohou nebo neumí přivolat pomoc jiným způsobem. Každý uživatel musí mít zajištěn přístup k signalizaci. Definice signalizace viz slovníček pojmů.

Odůvodnění:

Zdravotnická zařízení mají povinné signalizační zařízení. Jedná se o takové situace, kdy si osoby nemohou za personálem zajít. Stejná potřeba je minimálně též u klientů sociálních služeb, kteří si nemohou nebo neumí přivolat pomoc jiným způsobem. Poskytovatel musí být na řešení těchto potřeb připraven ve všech prostorách budovy (pokoj, koupelna, WC, společenská místnost aj.).

Zákon č. 133/1985 Sb., § 8 o požární ochraně upravuje pro oblast sociálních služeb nové povinnosti, vyplývající z tohoto zákona pro zařízení, která poskytují služby sociální péče pobytovou formou, podle zákona o sociálních službách. V části stavby, v níž je služba poskytována, musí být zařízení vybaveno:

a) elektrickou požární signalizací, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení nad 50 osob b) zařízením autonomní detekce a signalizace, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení 50 osob nebo nižší, pokud není vybaveno podle písmene a).

(2) Pokud je ve stavbě provozováno více zařízení sociálních služeb, které poskytují služby sociální péče formou pobytových služeb podle zákona o sociálních službách, a součet ubytovací kapacity těchto zařízení je nad 50 osob, postupuje se podle odstavce 1 písm. a).

Odůvodnění:

Včasně zjištění požáru rozhoduje o životech, zdraví a majetku. Každá vteřina prodlení může rozhodovat o životě a smrti. Požár neohrožuje pouze sálavým teplem, ale hlavně jedovatými zplodinami hoření, které se šíří nesrovnatelně rychleji než teplo. Toto opatření je nutné považovat za minimum, co je možné učinit pro rychlé zjištění požáru.

Koupelna

Ve službě DOZP je domácnost vybavena bezbariérovou koupelnou, uzpůsobenou pro provádění celkové hygieny člověka s obtížemi s pohybem např. s koupacím lůžkem, bezbariérovým sprchovým koutem, bezbariérovou vanou apod.

Ve službě TS je koupelna se sprchovým koutem nebo vanou, v případě poskytování služeb lidem s vysokou mírou podpory nebo obtížemi s pohybem viz výše.

Varianty:

- d) pokoj s vlastní koupelnou,
- e) dva pokoje se společnou koupelnou mezi nimi,
- f) společná koupelna v domácnosti pro max. 6 osob (min. 1 sprcha na 6 osob) v kombinaci se samostatným WC nebo druhou koupelnou.

Koupelna musí být vždy volně přístupná, uzamykatelná zevnitř tzv. koupelnovým zámkem (zevnitř klíč) nebo pevné zamykání, zvenku systém pohotovostního odemykání v případě nezbytné nutnosti. Aby se omezila možnost opaření se sprchující osoby vřelou vodou, instalovat baterie s regulačním termostatickým ventilem. V prostoru sprchy na zdi připevnit opěrná madla v místech dosahu klienta, podlaha musí mít protiskluzný povrch.

Odůvodnění:

Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a z dobré praxe poskytovatelů.

Toaleta

Toaleta (*dále jen WC*) je klientům kdykoliv přístupná a je uzamykatelná zevnitř tzv. koupelnovým zámkem (zevnitř klíč) nebo pevné zamykání, zvenku systém pohotovostního odemykání v případě nezbytné nutnosti. Otevírání dveří je řešeno posuvnými dveřmi nebo křídlovými směrem ven.

Ve službě DOZP je vždy WC bezbariérové, ve službě TS v případě poskytování služeb lidem s obtížemi s pohybem.

Varianty:

- d) pokoj s vlastním WC (součástí koupelny nebo v samostatné místnosti),
- e) dva pokoje se společným WC mezi nimi (součástí koupelny nebo v samostatné místnosti), f) společné WC, minimální požadavky – vždy minimálně pro 4 klienty jedno klasické WC.

Odůvodnění:

ČSN 73 4108 Šatny, umývárny a záchody; Vyhláška č. 398/2009 Sb.; Vychází z hygienických norem pro ubytovací zařízení a z dobré praxe poskytovatelů.

Hygienické potřeby

Sociální zařízení musí být vybaveno zařizovacími předměty pevně spojenými s budovou a prostory pro uložení hygienických potřeb (mýdlo, toaletní papír, či jednorázové ručníky) Hygienické potřeby si hradí klient, hrazení hygienických potřeb poskytovatelem na své náklady to nevylučuje.

Odůvodnění:

Hygienické potřeby mají přímou vazbu na bydlení/ubytování.

Lednice

Klienti mohou využívat společnou lednici, kde má každý vymezený svůj prostor odpovídající velikosti. Klienti mohou mít navíc lednici v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou reži, jen skutečný náklad).

Kuchyňka – rychlovarná konvice, mikrovlnná trouba, skříň na nádobí, minimálně dvou plotýnkový vaříč a pečící trouba, potravinová skříň. Vybavení by mělo odpovídat individuálním potřebám klientů, kteří jej využívají - např. snadné ovládání, pojistky proti přivření, umístění v odpovídající výši apod. a splňovat provozní bezpečnostní normy

Klienti mají přístup do společné kuchyňky s minimálním vybavením rychlovarnou konvicí, mikrovlnou troubou (pokud není k dispozici sporák), skříní na nádobí, potravinovou skříní a minimálně dvou plotýnkovým vaříčem a pečící troubou.

6.1.4. PŘÍSTUP KE ZDROJŮM INFORMACÍ

Telefon

V rámci základní činnosti umožnit připojení na telefon.

Je zajištěn přístup klientů k telefonnímu přístroji. Používání mobilních telefonů není vyloučeno a je samozřejmou alternativou jako další možnost komunikace s okolím.

Televize

Poskytovatel zajistí minimálně jednu společnou televizi do domácnosti nebo ve společenských dostupných prostorách.).

Klienti mohou mít navíc televizi v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta. V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

PC – internet

V rámci hlavní činnosti umožnit připojení na internet.

Poskytovatel zajistí minimálně přístup k jednomu počítači s připojením k internetu (ve společenských dostupných prostorách) a k volnému využívání mají síť Wi-Fi spolu se zpřístupněním hesla pro všechny kdo tuto síť využívají. Klienti mohou mít navíc PC/NTB v pokoji k soukromému využití, která je v majetku klienta.

V takovém případě může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Další elektro přístroje

Mohou být předmětem fakultativní činnosti.

Klienti mohou mít další běžné elektro přístroje, jako např. rádia, holicí strojky, fény, notebooky apod., které jsou v majetku klienta. V takových případech může poskytovatel účtovat klientovi náklady na odebranou energii a musí mít platnou revizi. Náklady musí mít poskytovatel vykalkulovány dle parametrů konkrétního přístroje (klient neplatí žádnou režii, jen skutečný náklad).

Není-li možné provést objektivní kalkulaci měsíčního nákladu (např. používání jen občas a nepravidelně, nelze odhadnout náklad spotřebiče, náklad je mizivý apod.), klient žádnou měsíční úhradu za přístroj neplatí.

Odůvodnění:

Výčet věcí obsahuje minimální potřeby člověka při bydlení. Vybavení je formulováno jako „přístup k“ s předpokladem přizpůsobení se okruhu osob a aktuálním klientům, kteří služby využívají. Minimálně je třeba zohlednit rozdíly potřeb klientů pohyblivých a klientů upoutaných na vozík či lůžko.

Kouření

Ve všech prostorech, kde je povoleno kouřit, musí být instalovány textilní záclony, závěsy a čalouněné materiály, které jsou odolné proti vznícení a splňují normy nehořlavého materiálu. V ostatních případech se jejich instalace doporučuje.

Odůvodnění:

Jednou z nejčastějších příčin vzniku požárů je nedopalek cigarety, který v daných souvislostech může mít fatální následky.

6.1.5. ÚKLID

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je denně vytřena podlaha a setřen prach a dále v případě objektivní potřeby (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Častější úklid si klient připlácí dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy nebo může být předmětem fakultativní činnosti.

Odůvodnění:

Úklid je součástí základní činnosti sociální služby ubytování. Požadavky na úklid v zařízeních sociální péče jsou definovány § 10 Vyhlášky č. 306/2012 Sb.

Praní, drobné opravy a žehlení

Za úhradu danou právním předpisem k ubytování je poskytování čistého povlečení 1x za 14 dní a dále v případě objektivní potřeby. Touto potřebou se rozumí momentální zvláštní zdravotní indispozice klienta, za kterou se úhrada nevyžaduje (v návaznosti na potřeby a schopnosti uživatele). Za častější výměnu povlečení si klient může individuálně připlácet (dle kalkulace poskytovatele nebo úklidové firmy). V rámci služby jsou poskytovány drobné opravy ošacení a žehlení.

Odůvodnění:

Praní, drobné opravy a žehlení jsou úkony zahrnované do základní činnosti sociální služby ubytování.

6.1.6. TECHNICKO-PROVOZNÍ VLASTNOSTI

Teplota

Teplota v prostorech pro klienty musí odpovídat doporučeným teplotám, v souladu s vyhláškou. Klient má možnost větrání okny i dveřmi v místnosti dle svých potřeb. Topení může být rovněž regulovatelné klientem v případě, že jsou tyto prostory vytápěny topením, které je opatřeno termoregulačními ventily. V případě systému centrálního vytápění nebo využití klimatizační jednotky má klient možnost a právo možnosti požádat pečující personál o nastavení teploty nebo prostřednictvím ovladače tuto teplotu samostatně regulovat.

Osluněná okna musí být vybavena tak, aby bylo možno zastínit okna proti přímému slunečnímu svitu (např. žaluzie, závěsy, rolety, folie apod.).

Doporučení pro sociální služby: minimální teplota v pokoji i v ostatních místnostech (prostoru pro klienty – koupelna, aj.) je v teplém období 24 stupňů (- 2 stupně) a v chladném 22 (- 2 stupně). Za chladný den se považuje den, kdy nejnižší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty nižší než - 15 stupňů a za teplý, kdy je teplota vyšší než 30 stupňů.

Odůvodnění:

Doporučení pro teploty upravuje vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb.

Voda

Klienti mají možnost stálého využívání teplé a studené vody dle jejich potřeby.

Odůvodnění:

Klient musí mít možnost přístupu k pitné vodě a provedení osobní hygieny kdykoliv.

Odběr elektřiny klientem

Klient má k dispozici odběr minimálně z 1 elektrické zásuvky. Možnosti odběru pro vlastní elektrické spotřebiče v jednotlivých službách je nutné řešit vnitřními pravidly poskytovatele.

7. SLOVNÍČEK POJMŮ A DOPLNĚNÍ

Bezbariérové stavby – stavby, umožňující bezbariérové užívání a které splňují obecné technické požadavky na užívání staveb osobami s tělesným, mentálním, smyslovým (zrakovým, sluchovým, duálním) či kombinovaným postižením, osobami pokročilého věku, těhotnými ženami, osobami doprovázejícími dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace, stanovené prováděcím právním předpisem.

Běžné prostředí – přirozené sociální prostředí. Jde o rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost člověka a jeho sociální vazby k dalším osobám, s nimiž sdílí domácnost; dále jde o místa, kde lidé pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity. (Viz § 3, písm. d, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.)

Budova – nadzemní stavba včetně její podzemní části prostorově soustředěná a navenek převážně uzavřená obvodovými stěnami a střešní konstrukcí. (Viz § 3 písm. a) vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.)

Byt – soubor místností, popřípadě jedna obytná místnost, který svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení a je k tomuto účelu užívání určen. (Viz § 3 písm. g) vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.) Byt je oddělený od zbytku domu, celý prostor lze uzamknout. Bydlení zajišťuje základní lidské potřeby, zejména bezpečí, soukromí a ochranu před nepřízní počasí.

Domácnost – tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Domácnost může tvořit také jedna osoba.

Dostupnost služby – místní, časová a finanční dostupnost služby pro klienta (*kde, kdy a za kolik – inspirace § 40 odst. 7 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů*). Místní dostupnost je daná jak polohou v obci, tak i stavební dispozicí objektu (přístupnost), možností návštěv apod.

Místnost – část bytu splňující požadavky předepsané vyhláškou č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů (zajištění denního osvětlení, oslunění, dostatečné větrání venkovním vzduchem, vytápění s možností regulace vnitřní teploty), je určena k trvalému bydlení a má nejmenší podlahovou plochu 8 m².

Ubytovací jednotka – jednotlivý pokoj nebo soubor místností, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na přechodné ubytování a jsou k tomuto účelu určeny.

Signalizace – jedná se o signalizační zařízení, které slouží k přivolání pomoci v tísni.

Odlehčovací pobytová sociální služba musí analogicky splňovat standardy DS a DZR.

